

Naročnina

za državo SHS:

na mesec Din 20
za pol leta 120
za celo leto 240

za inozemstvo:

mesečno Din 30

Sobotna Izdaja:

celoletno

v Jugoslaviji Din 60

v inozemstvu 80

SLOVENEČ

S tedensko prilogo „Ilustrirani Slovenec“

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici 6/III. Rokopisi se ne vračajo; neuravnavljena pisma se ne sprejemajo. Uredništvu telefon 50, upravništvu 328.

Političen list za slovenski narod.

Uprava je v Kopitarjevi ulici 6. Čekovni račun: Ljubljana 10.650 in 10.349 (za inzerate) Sarajevo 7.563, Zagreb 39.011, Praga in Dunaj 24.797.

Cene inzeratov:

Enostopna petlinna vrsta mali oglasi po Din 1:50 in Din 2:—, večji oglasi nad 45 mm višine po Din 2:50, veliki po Din 3:— in 4:—, oglaš v uredniškem delu vrstica po Din 6:—.

Pri večjem naročilu popust.

Izhaaja vsak dan izvenredni ponedeljki in dneva po prazniku ob 4. uri zjutraj.

Poštšina plačana v gotovini.

V boj proti nasilju!

Minister notranjih zadev v Davidovičevi vladi g. Nastas Petrovič je takoj po razpisu volitev odpotoval na agitacijsko potovanje v Južno Srbijo. Pa ni posebno dolgo agitiral tam doli. Po svojem povratku v Belgrad je objavil v belgradskih listih daljšo poročilo o svojih dogodkih in doživljajih na našem jugu. Povedal je, da so mu srežki in okrožni načelniki in poglavarji prepovedali shod za shodom, zasledovali so ga z žandarji in policaji kot navadnega zločinca in nekje ni dosti manjkalo, da ga niso zaprli kot kačaka in odmetnika tisti ljudje, ki jih je bil on sam kot minister imenoval na njihova uradna mesta!

Tako se je godilo njemu, rojenemu Srbu in bivšemu ministru, ki je vse prej kakor »boljševik«. Ljudem pa so oblastniki v Južni Srbiji grozili z umori in s požigi celih vasi, če ne bodo na dan volitev vladne škrinje polne volivnih kroglic.

Takih poročil pa ni prinesel v Belgrad samo bivši minister Petrovič, ampak pošiljajo jih dan za dnem vsi opozicijski kandidati, Davidovičevi demokrati, muslimani in zemljoradniki, in eno je groznejše kot drugo.

Nič boljše ni v Črni gori. Mogoče je še hujše, če se da volivno nasilje v Južni Srbiji sploh še stopnjevati.

Hrvate je zadela vsa teža pravkar objavljene obznanje. Ni dovolj, da zapirajo voditelje največje hrvatske stranke, zapirli so tudi podpredsednika parlamenta in člana državnega odbora, glede čegar nedotakljivosti ni mogoč noben dvom. Hrvatske vseučiliške profesorje in ljudskošolske učitelje mečejo na cesto ali pa jih trgajo od njihovih rodbin in jih pošiljajo v nezdravo macedonijo takorekoč v gotovo smrt. Na deželo pa so poslali cele trume žandarjev, ki bodo ustvarjali na dan volitev svobodno voljo svobodnega ljudstva.

Balkanske metode so zanesli tudi že v Slovenijo. Na Stajerskem izsiljujejo od državnih nameščencev izjave s častno besedo, da bodo volili vladne kandidate. Kaj naj reveži naredijo s svojimi rodbinami, če bi podpise odrekli? Ali naj pomro na cesti od gladi? Neljube jim osebe predstavljajo in gonijo iz kraja v kraj, samo da izgube volivno pravico. Na kmete pa so poslali orožnike, ki morajo pri svoji beraški nagradi oblezti vsako hribovsko vas in tam delati za vladne kandidate in za ljudi, ki bi najraje vse, kar je slovenskega, utopili v žlici vode.

Slovenskim vseučiliščnikom odjedajo državne podpore in jih dele le svojim zvestim političnim priganjačem brez ozira na sposobnost in potrebo. Tako hočejo že v mladih sreh udušiti vsak čut za dostojnost in poštenje in hočejo vzgojiti tudi pri nas uradniški naraščaj, ki ne bo več vedel, kaj je pravičnost, ampak bo gledal samo na denar in bo slepo služil vsaki strankarski vladi, ki ga bo hotela nagradjevati ne za objektivno delo, ampak za strankarsko agitacijo.

Za kmete in za delavce in za vso njihovo bedo in vsakdanje gorje pa vlada nima najmanjšega smisla. Za volitve je denarja na prgišča, za odpis najmanjšega davka pa ga ni dinarja, ne vinarja. Za volitve se trošijo milijoni, ni ga pa beliča niti za le eno stanovanjsko hišico. Uradnikom pa dolguje vlada že cele mesece prav lepe stotake, izplačala pa do danes še ni niti vinarja, čeprav ima danes denarja dovolj na razpolago.

V volivni dobi je dosegel korupcijski smrad svoj višek. Nasilje in korupcija, to sta dva glavna stebra današnjega režima.

Ali bo slovensko ljudstvo mirno gledalo, kako nas začenja objemati s svojimi mrtvaškimi prsti korupcijski duh? Ali more slovensko ljudstvo trpeti, da nam hoče režim pretisniti želodec in nas ugnati z lakoto in nas spraviti lačne in gole pred seboj na kolena? Ali naj slovensko ljudstvo res mirno gleda, kako se ruši in podira pod našimi nogami vse, kar si je naš narod tekom stoletij priboril, predvsem pa naše poštenje?

Prepričani smo, da naše ljudstvo tega trpelo ne bo! Preveč je bilo že potrpljenja in prehude so izkušnje, ki nam jih nalaga PPŽ-režim. Enkrat mora biti tega konec!

Vsa poštena javnost obsoja strahovlado.

ČRNA REAKCIJA DIVJA. — JUGOSLOVANSKA FAŠISTOVSKA VLADA JE PROGLASILA VSE POŠTENE DRŽAVLJANE ZA SUŽNJE. — ZACENJA SE BORBA ZA RESNIČNO SVOBODO IN ZEDINJENJE.

Belgrad, 3. januarja. (Izv.) Zanimanje za dogodke na Hrvatskem je v javnosti vedno večje in današnji listi obširno poročajo o nasilnih ukrepih, ki so se včeraj izvršili v Zagrebu. Obenem tolmačijo listi vladni korak in prinašajo obširne komentarje o tem nasilju.

»Pravda« piše: »Vlada se je končno odločila, da izvrši največjo nezakonitost proti celemu delu našega naroda, proti Hrvatim. Na nekem mestu svojih dekretov pravi vlada, da ne dela proti Hrvatim, temveč proti »zločinskim njihovim strankam«. V resnici je stanje tako, kakor je bilo: da so vsi Hrvati v HRSS, da se je našla z ozirom na to vlada, ki je postavila hrvatski del našega naroda izven zakona. Po takem činu predstavlja naša država samo organizacijo, kateri gospodari 20 ljudi, ki so se svojevoljno imenovali za ministre. Ta čin ruši ugled države v inozemstvu, državljanom pa daje na znanje, da samo ena vlada odloča, ki gazi vse zakone in da nimajo državljani nobene zaščite več, ako ne pripadajo klijki.«

Nadalje prinaša »Pravda« daljši članek pod naslovom: »Hrvati so sužnji in pravi: »Vlada je posebe naglasila, da se bo za HRSS najstrožje uporabil 13. čl. zakona o zaščiti države. Z drugimi besedami, da bodo vsi Hrvati razen malega števila Pribečevićevcev odpuščeni iz vseh javnih služb od občinskih do državnih. Zatrejo se jim vrata do vseh državnih in samoupravnih služb. Polnopravne državljane je vlada proglasila za sovražnike države in za sužnje, ki nimajo nobenih državljskih pravic.«

Radikalni list »Smo tra« ostro obsoja vladne ukrepe in objavlja, da se k stvari še povrne.

Danes je izšla prva številka novega demokratskega lista »Svoboden narod«. List piše sledeče: »Končno smo dočakali obznano, s katero je storjen udarec ne samo nad svobodo hrvatskega naroda, temveč tudi nad svobodo Srbov, ker je glavni cilj tega protiuslavne akta, da omogoči PP uzurpatorskemu režimu, da se še dalje vzdrži na vladi. Na ta način je svoboda našega ljudstva vkovana, domovina pa je postala brezpravna raja, vržena v žrelo propale kompanije. Ponavlja se težka borba za osvoboditev naroda, ki stremi za edinstvom, za popolno suvereniteto. Šele ko bo uničena črna reakcija, ki ubija duha, bosta zavladala mir in bratstvo. Prišla bo vlada narodnega sporazuma, ki bo pravi režim svobode in solidarnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki bo omogočil konsolidacijo naše države. Šele tedaj se bodo lahko postavili pravi temelji našemu skupnemu življenju in naši skupni kulturi. Ta zmaga bo za vedno izbrisala vse nasilje. Tragika radikalne stranke je strašna. Nekdanji njeni velikani so se borili za svobodo. Sedaj pa čreda moralnih propalic, ki je okrog sebe zbrala one, ki so pripravljeni za njo storiti vse, grži tistim, ki ji ne marajo slepo slediti. Stranka svetlih tradicij in slavnih ljudi je doživela sramoten konec, ker so njeni voditelji postali nevredni nasledniki idealnih borcev za pravico in svobodo.«

Boj vseh poštenih Srbov, Hrvatov in Slovencev proti brezmovalni diktaturi.

Belgrad, 3. jan. (Izv.) Danes je prišel v Belgradu izhajati nov list »Svoboden narod«. Na uvodnem mestu prinaša sledečo Davidovičovo poslanico:

»Svoboden narod prihaja v pravem času. Prepričan, da bo dobro služil pravi svobodi svojega naroda. Beril se bo proti tistim, ki pretijo s svinčenkami, z diktaturo, ki si je zapisala na zastavo novo znamenje korupcije in nasilja; proti tistim,

ki si izmišljajo boljševiško nevarnost, da bi bolj pritiskali svoj narod; ki vedno žrtvujejo interese ljudstva, da bi se vzdržali na vladi, ki v imenu ljubezni med ljudmi seje mržnjo in osveto med rodnimi brati; proti onim, ki radi oblasti neusmiljeno sramote in ubijajo naše ideale... Da še mnogo je takih. Zla je toliko, da se iz njega ne vidi več siva Pašićeva glava.«

Ljuba Davidovič.

Policija na delu.

Zagreb, 3. jan. (Izv.) Policija je danes pregledala na stanovanjih in prostorih vodstva HRSS zaplenjeni material. Našla ni ničesar, kar bi ne bilo že objavljeno v časopisju. Dopolne so bili aretiranci zaslišani. Odklonili so vsak odgovor in se sklicevali na imuniteto. Smatrajo, da je uporaba zakona o zaščiti države proti HRSS protizakonita. Nocoj ali jutri bodo štirje aretiranci prepeljani v zaporo sodnega stola. Avgust Košutić je obsojen na 2 meseca in 1000 Din radi nedovoljenega nošenja revolverja in ostane v policijskem zaporu. Policija bo izročila državnemu pravdnstvu obtožbo, v kateri »dokazuje«, da je HRSS s pristopom v kmetsko internacionalo, vsled česar je treba proti HRSS uporabiti zakon o zaščiti države. Kot obtežilo navaja samo korespondenco med drugim pisma Aleksandra Todorova (ki je že davno mrtev) na Radića. Policija izjavlja, da je iz obtožilnega materiala »razvidno«, da se je vodstvo HRSS pregrešilo proti obstoječim zakonom in da se mora postopek proti njemu nadaljevati.

Zmago nad nemoralnostjo, nad nasiljem in nad vse uničujočo korupcijo pa bomo izvajali le, če bomo na dan volitev stali kot skala, vsi za enega, vsak za vse! Malenkostni prepri se morajo umakniti le eni veliki misli, zmagi celokupnega Slovenstva pod izkušenim vodstvom Slovenske ljud. stranke in njenih prvobornih.

Vrana vrani oči ne izkljuje.

Belgrad, 3. jan. (Izv.) V vseh političnih krogih z največjim zanimanjem pričakujejo korake, ki jih mora podvzeti skupščinski predsednik Ljuba Jovanović z ozirom na to, da je policija aretirala prvega skupščinskega podpredsednika dr. Vladimira Mačka. Prevladuje mnenje, da od Jovanovića ni pričakovati nobenih korakov, ker je znano, da je bil on glavni inspirator za obznano. Na Silvestrovo noč je bil v tej zadevi pri Pašiću na stanovanju in mu prigovarjal, naj obznano objavi.

Radića iščejo.

Zagreb, 3. jan. (Izv.) Policija izjavlja, da Stjepana Radića še vedno ni našla. Zasedovanje se še vedno nadaljuje.

Drug drugega vredni bratci.

Belgrad, 3. jan. (Izv.) »Pravda« piše: »Ministrski predsednik Nikola Pašić in zunanji minister dr. Momčilo Ninčić sta prejela od predsednika italijanske vlade Mussolinija čestitke za novo leto. V teh čestitkah želi uspeha v isti akciji, ki se vodi v Belgradu in Rimu.« — Pašić in Ninčić sta na čestitke poglavarja vseh italijanskih morilcev lahko ponosna.

Nova luč na uničevalca naše prosvete Pribečevića

Belgrad, 3. jan. (Izv.) Senat belgradskega vseučilišča je izdelal poročilo o dogodkih ob priliki protestne skupščine belgradskih akademikov radi kršenja avtonomije vseučilišča in prelivanja krvi akademikov. To poročilo, podkrepjeno z dokazi, prinaša novo luč v te dogodke in dokazuje odgovornost prosvetnega ministra za te dogodke.

LISTE HRSS.

Zagreb, 3. jan. (Izv.) HRSS je predložila sodišču vse kandidatne liste razen v Zagrebu, v Velikem Bečkereku in Vараždinu.

Zagreb, 3. jan. (Izv.) Tekom včerajšnjega in današnjega dneva so bile izročene sodišču nekatere kandidatne liste HPS. Ostale sledijo te dni.

Strahovlada v Italiji.

Nov val fašistovske diktature pljuska domalega preko cele Italije. Od vseh strani prihajajo poročila o opustošenju tiskarn, društvenih prostorov in zasebnih stanovanj režimskih nasprotnikov. Vlada igra pri tem nelepo igro. Navidezno si prizadeva, da vzdrži javni red in mir, dejansko pa imajo fašisti pri svojih terorističnih pohodih popolnoma svobodno roko, kakor so jo imeli do umora posl. Matteottija. Notranji minister je dne 1. t. m. izdal naredbu, da se prepovedujejo vsi shodi in sestanki; kljub temu se po vsej Italiji vrše veliki zbori fašistov in demonstracijski izprevedi, ki se nato razdele v posamezne skupine, ki izvršujejo napade in opustošenja. Dalje je vlada odredila preventivni sekvester za malone vse opozicijske liste, ki nekateri že tretji dan niso izšli. Pač pa nemoteno izhajajo fašistovska glasila, ki divje groze in hujskajo proti opoziciji.

Vladno početje ogorčuje celo zmerne fašistovske kroge in »Tribuna« opominja vlado, naj ne prenapenja strun.

Slišijo se glasovi, da je spričo neizprososti obeh taborov — opozicije in režima — mogoče samo en izhod: volitve pod pokroviteljstvom armade.

—:—

Rim, 3. jan. Včeraj se je sešel ministrski svet, ki je razpravljal o položaju in o delavnem programu zbornice. O seji je izšlo izdano čisto kratko poročilo. Ministrski svet se danes iznova snide.

FAŠISTI RUSIJO IN POZIGAJO.

Arezzo, 3. januarja. Na novega leta dan se je vršil tu velik fašistovski shod. Fašisti so se pripeljali od vseh strani s kamijoni. Zbrali so se na trgu Umberto I. Nato so se razdelili v skupine in odšli pustošiti. Udrili so v tiskarno popularnega glasila »Vita del Popolo«, uprizorili divje streljanje, nato pa vse razdejali. Poleg tiskarne je imela svoje prostore duhovniška zadruga. Le-to so fašisti zažgali ter je ogenj uničil vse blago, slike itd. Gasilci so obvladali požar le po večurnem trudu. Potem so fašisti opustošili in zažgali obe framsonski loži, republikanski krožek in zasebno stanovanje zdravnika dr. Sabatinija. Po opravljenem delu so se fašisti znova zbrali na trgu, zborovali in končno poslali Mussoliniju brzojavko, v kateri ga pozivljajo, naj prevzame diktaturo.

Livorno, 3. januarja. Dne 1. in 2. t. m. so se vršile tu velike fašistovske demonstracije, ki so se končno izpremenile v težke izgrede. Fašisti so opustošili in zažgali sedež združenih prostozidarskih lož, tajništvo italijanske ljudske stranke, sedež republikanske stranke in več zasebnih stanovanj. Pobrli so vse izvide Corriere della Sera, jih znosili na trg in zažgali.

Lucca, 3. jan. Povodom pokrajinskega sestanka fašistovske zveze so fašisti opustošili krajevno uredništvo firenskega »Nuovo Giornale«; zmetali so vso opravo in drugo na cesto in tamkaj zažgali. Enake so opustošili sedež obeh framsonskih lož, Rokodelskega društva in več zasebnih stanovanj. Napadli so tudi sedež komitant-ske organizacije, a jih je orožništvo odbilo.

Pisa, 3. januarja. Včeraj se je zbralo tu do 10.000 fašistov, ki so popolnoma opustošili sedež frimasonske lože, uredništvo in tiskarno popolarskega dnevnika »Messaggero Toscano«, stanovanje in pisarno odveta in poslanca Sbarbe, republikanski krožek in še več zasebnih stanovanj. Vse trgovine so bile zaprte. Zvečer so fašisti napadli sodne zapore, a so bili odbiti. Nato so opustošili lokal krajevnega uredništva firenskega Nuovo Giornale.

Rim, 3. januarja. Iz raznih krajev na Toskanskem, iz Cremona, Neaplja in od drugod prihajajo poročila o težjih in lažjih fašistovskih izgredivih. Fašisti povsod napadajo ne ljube osebe z gorjačami in revolverji, ponekod mečejo tudi bombe.

NOVE HISNE PREISKAVE.

Rim, 3. januarja. Vlada je dala izvršiti množične hišne preiskave v pisarnah in zasebnih stanovanjih pristašev organizacije »Italia Libera« v Benetkah, Firencah, Genovi, Alessandriji in drugod.

FIRENSKI DOGODKI.

Rim, 3. jan. Notranji minister je odpisal v Firenzo posebnega komisarja, ki preišče dogodke in dožene krivice. V odkritost te akcije nihče ne verjame, tem manj, ker vlada do danes ni pozvala na odgovornost tamkajšnjega prefekta, ki bi bil mogel dogodke vsaj omejiti, ako ne popolnoma preprečiti.

Fašistov se je bilo zbralo v Firencah približno 20.000, vsi oboroženi s puškami. Ko so bili opustošili tiskarno »Nuovo Giornale«, so odšli pred tiskarno dnevnika »Nazione« in priredili demonstracijo z znak simpatije. Zahtevali so, naj ravnatelj lista Borelli govori z okna. Le-ta je pa to odločno odklonil in izrazil svoje obžalovanje nad nasiljem proti »Nuovo Giornale«. Naslednji dan je »Nazione« v uvodniku znova obsodila nasilje in izrazila svojo meščansko in častniškarsko solidarnost z N. G. Ravnatelj Borelli je razen tega ponudil N. G. v svojih prostorih zasilno streho ter je N. G. izšel naslednji dan v njegovi tiskarni na pol strani. N. G. ugotavlja, da so fašisti napravili za 2 milijona lir škode.

Na novega leta zvečer so fašisti težko pretepli tipografa Toccafondija. Ribič Mirandoli, ki je slučajno prišel mimo, je ta čin obsodil. Fašisti so navalili nanj in ga zabodli v trebuh. — Vojaka Ristorija so fašisti napadli z revolverji in ga smrtno nevarno ranili v hrbet.

FAŠISTOVSKI DIREKTORIJ ZAHTEVA NADALJEVANJE SEDANJE VLADNE AKCIJE.

Rim, 3. januarja. Fašistovski narodni direktorij je imel včeraj sejo. Sprejel je sklep, v katerem zanikava obstoj moralnega vprašanja, ki da se ga poslužuje opozicija zgolj za pretvezo. Poziva vlado, naj z neizprosno energijo nadaljuje svojo sedanjo akcijo proti koalirani opoziciji. Fašistovska stranka bo merila potem svojo akcijo po vladni akciji, ki se more naslanjati na dejstvo, da fašizem popolnoma gospoduje položaju nasproti opoziciji.

PARLAMENT.

Rim, 2. januarja. Danes se je sešel vodilni odbor parlamentarne večine in v sporazumu z Mussolinijem sklenil, da se zbornica poslancev v jutrišnji seji, potem ko reši dnevni red, odgodi za 10 dni, tekoc katerega časa bodo odseki rešili načrt za volilno reformo in ostalo gradivo.

Mussolini bo v jutrišnji seji govoril o notranjem položaju, nakar se sklone dnevniki rod, ki pa ne bo imel značaja zaupničev odnosno nezaupnice.

Zbornična opozicija: giolittijanci, orlandijanci in kombatenti so sklenili, da ostanejo v strogi opoziciji, da pa ne zapuste zbornice.

UNICENA SVOBODA TISKA.

Rim, 2. jan. Zaplenjevanje in ustavljanje opozicijskega časopisa se nadaljuje. Teror je tako velik, da si noben opozicijski list ne upa več niti ziniti besedice o potrebi normalizacije dežele pod moralnim vidikom.

POŽAR V FIRENCAH POVZROČIL OSEM MILIJONOV ŠKODE.

Firenze, 3. januarja. Škoda, ki jo je povzročil požar v velikih železniških skladiščih, znaša osem milijonov lir škode. Listi spominjajo, da sta se tekom minulega meseca pripetila podobna požara v železniških skladiščih v Paumi in Trasteveru.

UPOR V ZAPORIH V SIENI.

Siena, 3. januarja. Na novo leto ponoči so aretirali in odpeljali v sodne zapore štiri komuniste, ki so v pretepu ranili dva fašista. Komunisti so dvignili v zaporih silen krik, nakar so se kaznjenci uprli. Upor so zadušili.

FAŠISTOVSKI SINDIKATI ODPADLI OD FAŠIZMA.

Trident, 3. januarja. Federacija fašistovskih sindikatov v Tridentinski Benečiji je sprejela sklep, da se popolnoma loči od fašistovske stranke. To utemeljuje s tem, da bo mogla potem svobodnejše in uspešnejše delati za interese produktivnih slojev. Zvezno vodstvo je istočasno sklenilo, da ostane v farnanenci in poziva vse članke sindikatov v Trid. Benečiji, naj se smatrajo kot mobilizirani.

JUGOSLOVANSKO-GRSKA ZVEZA PROBLEMATICA.

Rim, 3. jan. »Agenzia di Roma« poroča, da se pogajanja za obnovo jugoslovansko-grške zveze še niso začela in da se po vsej priliki uvedejo šele po volitvah v Jugoslaviji. Kar se tiče Rumunije, se njen pristop jugoslovansko-grški zvezi zaenkrat ne zdi aktualen. Vest, da pride v Belgrad Venizelos v svrhu sestanka s Pašičem in Bratianom, je napačna.

FRANCIJA IN RUSIJA.

Pariz, 3. jan. (Izv.) Preden se izroči takozvano Wranglovo brodovje v Biserti sovjetski vladi, se mora prej rešiti vprašanje oboroženja teh ladij in pa stroškov francoskega arzenala za vzdrževanje teh ladij. Nadalje se bo vprašala Moskva, kje

in kako misli Rusija uporabiti to brodovje. Ako bi ga namreč hotela uporabiti v Crnem morju, bi bilo ravnotežje sil občutno zmoteno. V tem slučaju bi morala Pariz in London skupno postopati, da ščitita Rumunijo in Turčijo.

Pariz, 3. jan. (Izv.) Čičerin je napram dopisniku »Petit Parisien« izjavil, da je glavna smernica sovjetske politike vzdrževanje miru, ki je pri srcu vsakemu ruskemu kmetu in delavcu. Herriot in senator Monzie sta njemu izjavila, da tudi Francija teži za tem ciljem. Francoski poslanik bo v Moskvi pristržno sprejet. Kar se tiče povračila dolgov, pa je ono, kar je bila Rusija pripravljena koncedirati Angliji, maksimum tega, kar more Rusija koncedirati tudi Franciji.

SPANCI V MAROKU.

Pariz, 3. jan. (Izv.) Po angleških poročilih se je vršila v okolici Tetuana resna bitka med Spanci in vstaši. Vstaši so pretepeli težke izgube. Baje je vzhodno od Tangerja zbranih okoli 3000 vstašev v svrhu ponovne ofenzive na Spance.

DRŽAVLJANSKA VOJKA NA KITAJSKEM.

Berlin, 3. jan. (Izv.) Kakor se poroča iz Sang-haja, se je na Kitajskem zopet začela državljanska vojna.

POLITIKA COOLIDGEA.

Washington, 3. jan. (Izv.) Predsednik Coolidge je izjavil, da ni za mednarodno gospodarsko in razorožitveno konferenco, katere naj bi se udeležili tudi Nemčija in Amerika, kakor to predlaga senator Borah.

VELIKI VIHARJI NA FRANCOSKEM IN ANGLEŠKEM.

Pariz, 3. jan. (Izv.) Po mnogih pokrajinah Francije je divjal vihar, ki je dosegel hitrost 100 km na uro. Zlasti je divjal ob kanalu La Manche in sploh ob obali Atlantskega oceana. Plovba po morju je onemogočena.

London, 3. jan. (Izv.) Vihar in nalivi so napravili po celi Angliji ogromno škodo. Velik del dežele je preplavljen. Mnogo selišč je obkoljenih od voda. Železn. promet je na mnogih točkah prekinjen in tudi po mnogih mestih ne delujejo brzobavne in telefonske zveze. Ker je voda preplavila zlasti mnoge rudnikov, je mnogo tisoč rudarjev brez posla. Kolikor je doslej znano, je pet ljudi utonilo.

Najboljši
živčni stroj
je edino le

**Josip
Petelinca**

memoranda
Gritzner in Adler
za rodbino, obrt in industrijo
blizu Preddero
vega spomenika
Povik v vsakojen brozofle. Vrednina garancija
Delavnica za popravila
Na voliko Telefon 913 Na malo

»Mi krščanski demokratje smo v opoziciji proti diktaturi, v opoziciji, ki je ustavna, da, toda je opozicija. Prepričani smo, da samoderžavo pači značaje, ponižuje duhove, skruni vesti. Smo nasprotniki režima, ki daje vso moč nad milijoni ljudmi dvema človekoma. Prisegel sem, da bom zvest postavam, ne pa zlorabi oblasti; prisegel sem, da ne bom koval zarot in pripravljaj vstaj, toda nisem prisegel, da bom podpiral in odobral vse zločine, ki se godijo. Menil sem, da je tudi pod monarhijo opozicija dovoljena, zakaj vlade, ki so že tako daleč, da ne trpe opozicije, so že blizu smrti.«

Slikar Josip Tominc.

Kako malo je znan slikar Josip Tominc! In vendar ga štejemo med najznamenitejše, ki jih je rodila Goriska.

Rodil se je v Gorici leta 1790. Roditelja sta bila slovenskega pokolenja. Oče je opravljal službo mestnega blagajnika. Sin je obiskoval najprej normalno v Gorici. Že tedaj je kazal posebno nagnjenje in veselje do risanja in slikarstva; vseh drugih predmetov se pa ni dosti učil, zato je moral skoro vsak dan sedeti v tedaj tako glasoviti »oslovski klopi«. Doma in v šoli se je naučil slovenski, nemški in laški govoriti. Vadil se je v perorisbi in je posebno rad kopiral risbe Raphaela Morghena. Srčno je želel, da bi se mogel v risanju in slikarstvu še bolj izuriti. Sreča mu je bila mila. Njegove risbe so vzbudile pozornost grofa Franciška della Torre, ki je mladeniča bodril k večjemu napredku in ga tudi gmotno podpiral. Z njegovo pomočjo je šel v Benetke na slikarsko šolo.

Tu se je učil nekaj let z vso mogočo marljivostjo. V tej dobi je napravil več oljnatih slik, najboljšo za kapelo sv. Janeza v Prvačini. Ker se je želel še temeljiteje izobraziti v svoji stroki, je odšel v Rim leta 1810 in vstopil na akademijo di San Luca, ki ji je tedaj načeloval kot ravnatelj slavni kipar Antonio Canova. Njegov učitelj je bil tu Sebetelli, njegov sošolec pa pozneje proslavljeni Dinelli. Kje se nahajajo tedaj izvršena dela, je neznano, le njegov lastni portret se je do l. 1916 nahajal v goriskem muzeju. V Rimu sta ga obiskala oče in brat Franc. Brat Franc je bil nekaj časa lastnik gra-

ščine v Prvačini, ki je najlepše poslopje prvačinske župnije. Ponosno se dviga iz smrečja in bukovja pod vznožjem kraške gore na desnem bregu Vipave. Ta graščina ima kapelico sv. Janeza in novosegno opremljen mlin, morda največji, kar jih goni Vipava. To posestvo je Franc Tominc prodal Goričanu Streklju in ta grofu Coroniniju. V kapeli se nahaja slika Josipa Tomince, ki smo jo že omenili: sv. Janeza Krstnika.

Iz Rima ga je ukaželjnost gnala še v Neapol, kjer je dovršil svoje študije in se potem povrnil v Rim. Nekateri njegovi življenjepisni pravijo, da se je oženil v Neapolu, drugi pa, da se je to zgodilo v Rimu leta 1817. Drugo leto 1818 mu je bil rojen prvi sin Avgust. Iz Rima se je napotil najprej sam v Gorico, potem pa je za sabo poklical še ženo in oba sinova. Potoma je l. 1826 ostal nekoliko časa v Florenci, kjer je kopiral več slik uglednih slikarjev v »Galleria degli Uffizi« in »Pitti«. V Gorici je naslikal veliko sliko za cerkev sv. Antona v Trstu (osnutek hrani njegov vnuk), dalje več oltarnih slik za Gorico, n. pr. M. B. za Piacuto, Križanje za kapucine, M. B. za Prvačino in druge.

Ker pa v Gorici ni bilo dosti dela, se je še isto leto preselil v Trst, kjer je stalnoval v »Via San Lazzaro« v hiši »delle Biscie« (kafja hiša). Tu je naslikal številne portrete, ki so slavo njegovega čopča širile na vse strani. V Trstu je komaj katera veljavna hiša, ki bi ne imela portreta iz Tominceve roke, ker je bilo tedaj posebno častno, če je kdo imel portret takega znamenitega slikarja. Trgovska zbornica v Trstu hrani najboljšo delo v

tem oziru Catrarov portret, muzej Paquale Rivoltella, čigar ravnatelj je sedaj Josipov vnuk Alfredo Tominc, portret slikarja Gatterija in »Circolo artisti« portret slikarja Bisona. Razen omenjenega se nahajajo v muzeju Rivoltella še 3 krasni portreti rodbine Brucker in Oblasser. Njegove portrete pa zasledujemo tudi v Gorici in po graščinah goriskega ozemlja, n. pr. pri grofih Attems, Lanthieri, Strassoldo itd., v gorški dež. hiši portrete cesarja Franca I., Ferdinanda in Franca Jožefa I.

Zena mu je v Trstu umrla. Starejši sin Avgust se je posvetil očetovi umetnosti in se visoko povzpел, mlajši Rimondo pa glasbi in je postal izvrsten pianist.

Josip Tominc je živel v Trstu do l. 1855. Dela je imel vedno dosti. Portretiral je člane rodbin barona Reyer, de Brucher, bar. Sartorio, pl. Eisner-Eisenhof, Opuih, Rossetti, več generalov, črnogorskega vladiko Petra Petroviča, čigar portret se nahaja v Cetinjah itd.

Iz Trsta se je Tominc preselil sam najprej v Gorico in potem na Gradišče, na letovišče svojega brata Franca. Tu je slikal še več žanrov, n. pr. »Refettorio dei Capuccini«, ki ga je prodal v Buenos Ayres v Argentini. Njegov lastni portret je lastnina njegovega vnuka Alfreda. Slika »Nano ostricario« (Ostriženi palček) je vzbujala na razstavi italijanskih portretov v Florenci 1911 veliko pozornost. Portret gospe Smart je kupil starinar Fr. Malota na Dunaju.

Zadnji njegovi dnevi so bili otožni, ker je vid skoro popolnoma izgubil.

Njegova dela so popevali italijanski

NOVA VLADA V NEMCIJI.

Berlin, 3. januarja. (Izv.) Predsednik nemške republike Ebert je znova poveril mandat za sestavo nove vlade dr. Marxu.

KOLNSKE CONE ZAVEZNIKI NE BODO IZPRAZNILI.

Berlin, 3. jan. (Izv.) Danes je nemški kancler sprejel poslanike zavezniških držav. Ti so mu izročili skupno noto zavezniškov, s katero naznanijo Nemčiji, da zavezniški ne bodo izpraznili kolnske cone do 10. januarja, ker Nemčija ni izpolnila vseh pogojev glede razorožitve.

PRED REVIZIJO ŠPANSKE USTAVE.

London, 3. jan. (Izv.) »Times« poroča iz Madrida, da se španski politični krogi resno bavijo z vprašanjem revizije ustave. Po novi ustavi bi kralj imel mnogo več pravic kot jih ima dosedaj.

Volitve.

Nasilen razpust Radiceve stranke že izrabljajo Zerjavovi agenti in zadnja dva dni po vsej Sloveniji agitirajo z novim sloganom: »Nič ne pomaga, če vsi Slovenci volijo SLS, saj je zmaga itak zagotovljena Pašič-Pribičevićevemu bloku in ves trud klerikalcev je zastonj! Take in podobne besede čujemo povsod. Agenti nadlegujejo ljudi v železniških vozovih, po vaseh in trgih, po vsej deželi. Nekateri se delajo pristase SLS samo, da bi njihove laži bolj zalegle. Drugi zopet odkrito groze, češ, par dni pred volitvami se bo nekaj zgodilo in vse »klerikalne« volilne priprave se bodo razblinile v nič. Na take in podobne govorice opozarjamo vse volilce, zlasti pa naše župnike. Slovenska ljudska stranka je svojo politično borbo vodila vedno po zakonitih in parlamentarnih potih, da se ji tudi od sedanjega režima ni treba bati nobenih podobnih iznenađenj, kakoršno je doživela Radiceva stranka. Zato je vsako govoričenje o neveljavnosti liste SLS grda laž, ki naj bi pomagala liberalcem pregovoriti omahljivce in malodušneže, da bi ostali doma.

Naši župniki naj točno zasledujejo vse te laži in volilne intrige Zerjavovih agitatorjev in naj volilecem takoj povedo resnico. Geslo SLS mora biti: Vsak naš pristaš mora 8. svečana na volišče; ne samo vsak organiziran pristaš SLS, ampak vsak Slovenec, vsak poštenjak mora ta dan oddati krogičlo v prvo skrinjico, katere nosilec je DR. ANTON KOROSEČ!

Tudi če bi kje v kaki občini ali fari morda Orjuna ali kakih sokolaš hoteli zadnje dni pred volitvami ali pa na dan volitev uganjati komedije, morajo naši možje neustrašeno braniti volilno svobodo, preprečiti vsak nemir in pognati smrkovce kamor spadajo. Odločnost in vztrajnost vsega poštenega ljudstva bo 8. svečana strla krivični Pašič-Pribičević-Zerjavov režim. Vsako cincaanje, omahljivost in malodušnost nam samo škoduje.

Nekateri župniki nam svetujejo, naj o nasiljih, ki jih uganja P.-P. vlada, po

pesniki Capodaglio, il conte Agapito in drugi.

Umrl je Tominc 24. aprila 1866 in je pokopan na Gradišču. V Gorici so 40 let po njegovi smrti imenovali novo ulico po njegovem imenu.

Število Tomincevih slik je zelo veliko. Slikal je oltarne slike, portrete in žanre.

V Gorici imajo v več cerkvah njegove podobe, n. pr. v stolnici: sv. Hilarija in Tacijana z M. B.; Vnebovzetje Marijino, ki je lepa kopija po Gvidonu Remiju; pri kapucinih Marijino vnebovzetje; v semenišču Marijo; v bivši pokopališki kapeli Kristusa na križu; na Piacuti sv. Erazma; v Schönhaus sv. Antona; v Prvačini: Sv. Nikolaja in Zalestno M. B.; v kapeli grofa Coroninija pri Prvačini sv. Janeza Krst.; v Dornbergu Kraljico sv. Rožnega venca; v Kamnjah Marijo; v Logu pri Vipavi Marijo; v Ogleju podoba na stranskem oltarju; v cerkvi sv. Marka pri Sv. Luciji hranijo sv. Alojzija, ki ga je cerkvi zapustil župnik Alojzij Carli; v Sovodnjah sliko vel. oltarja Marijo. Dalje so njegove slike v Podlakah v Korminu (2), v Kanalu (2), na Gradišču pa celo pet. Novice, 1860, 347 so o teh slikah pisale: »Pet velikih podobčin, katere je slavnostni slikar g. J. Tominc, naš domorodec in sosed pri tej priložnosti cerkvi daroval, ostane kot spomenik njegove velike dareljivosti. Tudi je veliko sliko, ki pod stropom cerkev diči — Marijino vnebovzetje — prenovil in prestvaril. Sliko sv. Antona v Trstu smo že imenovali.

Da je Tominc naslikal zlasti v Trstu mnogo portretov, smo že prej omenili. Pristaviti moramo še, da hrani muzej Zgo-

Za svobodo ni nobena žrtev prevelika.

O' CONNOR.

MEINL-KAVA

da bi prišli v posest prostega odprtega morja, to nam priča zgodovina ruskih vojsk na severu in jugu skozi cela stoletja do najnovejšega časa. In poljski ideal je bil in je še: »Poljska od mora (Baltiskega) do mora (Črnega)«, in Čehi so vedno imeli in še imajo obrnjene svoje trgovske oči na sever do Kraljevca (Königsberg) in Hamburga, a na jugu do Trsta. In res. Velika, mogočna Rusija je morala graditi ogromno železnico preko skoro brezdaljne, mrzle, puste Sibirije, da je prišla na morje. Poljska republika je dobila dostop na morje preko male svobodne države Danske — in Čehoslovaška je danes popolnoma odtrgana od morja, a priborila si je vendar morskimi con v Trstu in Hamburgu, kjer neovirano trguje in kupuje s prostanim svetom. In vprašanje svobodne zveze Bolgarske z morjem je danes eno najaktualnejših in najbolj akutnih gospodarsko-političnih problemov Balkanskega polotoka.

Od 200 milijonov Slovanov smo mi Slovenci, Hrvati in Srbi edini, ki posedujemo toplo, sinje morje v veliki obsežnosti, toda smo tudi še vedno edini »kontingentni idealisti«, ki sebe in druge uveravamo in mamimo z nepotrebnimi pesniško in prozaično iluzijo (bolje: frazo), namreč, da je naš ideal: »Od Urala do Triglav«, ali »Od Triglav do Balkana«, ali »Od Lovčena do Sare planine« itd. Tako se v resnici še dandanes dogaja, da se naše pomorske vile Nereide sprehajajo samo nad Velebitom, Dinarom, Vitošem, Lovčonom in Triglavi in čakajo in zaman čakajo v brezdelici na prihod jugoslovanskih pomorskih bogov. Posejdoma, Neptuna in Merkurja, da z njimi zaplešejo po Jadranskem in svetovnem morju svoj deviški pomorski kupčijski ples in zaigrajo svoj vodni »trgovski koncert«, da razpno z njimi svoja bela ponosita jadra, da se spušte na lahkih, prostih, na bogato obložene in okrašene parobrode vsaj od Kvarnera do Pake in Bojane, če jim je že predaleč od Trsta pa do Odese. Da, res je, ob morju so se naši predniki rodili, a tuji brodi pod tujo komando so jih po morju vozili — vodili.

Ker je morje tako važno za vsako državo, posebno pa še za našo mlado kraljevino SHS, zato ne bo odveč, ako prav na kratko poudarimo velik pomen morja za nas Slovence še posebej. V zadnjem času se je sicer zanimanje in proučevanje zveze Slovenije z morjem sicer malo zaspalo, a inženjer M. Klodič je to velevažno vprašanje iznova izprožil s svojo aktualno brošuro: »Izlaz Slovenije na more i pitanje luke na Kvarneru«. Zato si usojam slovenski javnosti podati, prvič glavne razloge, zakaj bi morala Slovenija z vso silo iskati pravega izhoda na Jadransko morje, in drugič, ozreti se na Klodičeve predloge in variante, ki nam kažejo najkrajšo in najbolj ekonomično zvezo z morjem.

Razlogi, da naj se Slovenci z vso gospodarsko resnostjo in brigo zanimamo za neoviran in hiter dostop do morja, so gospodarski, narodni, politični in vojaški (strategični).

Morje spaja, veže kontigente, morje hrani narode, morje brani državne meje, morje ozdravlja bolane, morje jača slabe in onemogle ter jim daje novih moči in veselja za novo delo. — Z eno besedo: vpliv morja na posoparski razvoj in kulturni napredek nesamoznakih narodov in držav je ogromen. Morje je ona velika prirodna življenjska šola, v kateri se narod in država vzgajajo, utrjujejo in navdušujejo za svojo narodno veličino in porast. O tem nas prepričuje historični pojav, da so se majhne pomorske države povzpеле gospodarsko do velikih držav, da so se skoro vsi narodi, ki so imeli odprto, prosto pot na morje, ekonomsko povzdignili na visoko stopnjo kulture ter isto širili v najdaljnje kraje.

Slovenec je bil do sedaj zaprti prosta pot na morje in zato se nismo mogli udeležiti velikega gospodarskega svetovnega procesa in razvoja.

In danes? Od Sušaka do Bojane udarja valovi divnega Jadranskega morja na našo obalo in obrežje, ki je s svojimi prirodnimi zavetišči kot nalašč zgrajeno za ugoden razvoj pomorstva. Toda mi dejansko še ne posedujemo naše obale, našega morja, ne gospodarsko, ne narodno, še manj politično strategično.

Zato je danes za nas prva, največja naloga, da čimprej zasedemo najboljša mesta ob naši jadranski obali, da premagamo vse naravne ovire in zapreke preko Krasa, Dinarskega in Velebita gorovja ter tako na-

pravimo najboljšo vez z obalo in njenim prirodnim zaledjem. Istočasno moramo rešiti velevažen problem, problem pogozditve primorskega Krasa, ki je danes gol, pust, a je bil nekdanj poraščen z gostimi, lepimi gozdovi in šumami. Tako bomo povzdignili tudi rodovitnost pasivnega Primorja in bomo spoznali važnost pomorstva in pomorskega prmeta. Le na ta način bomo ustvarili zdrav temelj za gospodarski napredek našega Primorja, le na ta način se bo moglo razvijati narodno pomorstvo, ki bo najvažnejši del našega narodnega gospodarstva, kajti ravno pomorstvo je ona stroka, ki zasekava globoke brazde v vse druge panoge gospodarske vede, v tehniko, pravoslovje, prirodoslovje, umetnost, z eno besedo: v vso nacionalno ekonomijo. Čimbolj se bo širil narodni interes za vsestransko pomorstvo, tembolj se bo odpiralo široko polje za nacionalno politiko in ekonomijo, za trgovce, industrije, za učenjake, tehnike, zdravnike, geografte itd.

Pomorske države črpajo velik del svojega nacionalnega bogastva ravno iz dobro razvitega pomorstva. Zato moramo tudi mi stremeti za tem, da dosežemo čimprej nezavisnost tudi na tem polju, kajti zakaj bi mi dajali tujcem to, kar pripada nam in našim Primorcem, ki so že od nekdanj znani kot najboljši pomorci — a žal, v tuji službi. Kadar bo naš prapor, naša zastava vihrala na našem Jadranskem morju, tedaj bo rastel tudi naš ugled, naša moč in blagostanje.

Ladje, parobrodi, ki vozijo našo robo, naše blago v prostorni svet, in ki nam uvažajo blago iz tujih krajev, te ladje naj krajiše naše zastave, ki so še tako malo poznane izven naših meja. Ne pozabimo, da vodi trgovska pot iz zapada na vzhod, in da, če sami ne bomo poskrbeli za potrebno vez zaledja z morjem, z obalo, z drugimi državami, da bodo to storili drugi, toda pod drugim imperativom svetovnega gospodarstva. Še je čas, A, če bo enkrat prepozno, tedaj nam ne bodo nič pomagali vsi papirnatí protesti, ker bomo sami krivi, da nas bo tuje izkoriščal. Zato moramo sami preprečiti, da ne bomo sluge in sužnji, kolonisti in brezpravni helotje v lastni domači zemlji, na lastnem domačem Jadranskem morju. Zato moramo skrbeti pravočasno za domač, lastni pomorski trgovsko izobraženi naraščaj, ki bo v svetu reprezentiral naš narod in državo.

Skrbeti moramo za zadostno pomorsko trgovsko brodovje, kajti čimveč naših parobrodov bo plovilo po Jadranu, tembolj se bo razvijala naša pomorska trgovina in z njo gradba novih ladij. Zajedno se bo razvijala obrt, industrija in v zaledju in na obali in naši skupni narodni dohodek se bodo večali. Razvilo se bo pomorsko ribarstvo vseh panog in s tem bomo izpodrinili tuj (laški) element, ki nam pred očmi odjeda kruh in kapital ter ogrožava naš narodnogospodarski obstoj. Vzporedno s tem se bo ojačalo naše narodno zdravje, povečal se bo naš šport na morju. Nastala bodo naša domača narodna pomorska zdravilišča in letovišča, naša pomorska kopališča, ki bodo nudila mlademu zrodu svežega morskega zraka in trdnega, močnega zdravja.

Na ta način se bodo začeli zanimati široki narodovi sloji za morje, za njegov gospodarski pomen, za njegovo romantično, moč, privlačnost in veličastvo. Dal Bog, da bi se naš strumni narod v novem letu bolj zanimal za prelepo Jadransko obalo in morje, kot doslej.

Politične vesti.

+ Konec žerjavovske demagogije. — »Jutro« je za časa parnesečnega dejanskega vladanja Davidovičeve vlade uganjalo strašno demagogijo. Ker Davidovičeva vlada čez noč ni mogla popraviti vseh krivic na podlagi proračuna, ki ga je bila sestavila še Pašičeva vlada, je »Jutro« strahovito vpilo. Kar so Pašičevci in Pribečevičevci leta in leta prej zagrešili in tako vse državno gospodarstvo strahovito zavozili, to naj bi bili ministri Davidovičeve vlade v dobi nekaj tednov vse popravili, še predno so mogli predložiti parlamentu svoj državni proračun. Ta hinavščina Jutrovecv se danes nad PPRežimovci že bridko maščuje. Davidovičeva vlada je mnogo krivic že popravila, za popravo drugih je pa delala korenite priprave, ki jih pa PPŽrežim ni nadaljeval. »Jutro« je grozno težko, da se je pod Davidovičovo vlado začelo skrbeti tudi za penzioniste. Če dobivajo danes penzijo-

nisti po povišanju svojih dohodkov celo manj kakor prej, naj se le zahvalijo PPŽrežimu. Čisto navadna laž je, da bi se bilo kdaj pod Davidovičovo vlado sklenilo penzijske prejemke zmanjšati. Vsi penzionisti vedo, da se je bilo sklenilo le njihove prejemke zvišati. Če so pa eksekutivne oblasti začele novi zakon napačno tolmačiti, ker niso naenkrat hotele izplačevati stanovanjskih doklad, češ da to ni v zakonu izrecno določeno, moramo pribiti, da tudi prej ni bilo glede tega nobenih ugotovitev v tem oziru in so se stanovanjske doklade vendar izplačevale. Davidovičeva vlada glede stanovanjskih doklad ni prav ničesar spreminila. Ko je Davidovičeva vlada videla, da se njen zakon napačno tolmači, ker se tako hoče tolmačiti, je hotela temu storiti konec, ko je bila po poslancih Jugoslovanskega kluba na to opozorjena. Radi sigurnosti je pa morala čakati na 20. oktober, ker je bil do 20. oktobra v funkciji še stari finančni odbor, v katerem ni imela večine Davidovičeva vlada, marveč so bili v večini še pristajači PPRežima. Toda Davidovičeva vlada je padla prej, predno se je mogel izvoliti nov finančni odbor, v katerem bi bila imela ogromno večino. Sedanja PPŽvlada pa, ki ima še stari finančni odbor s svojo večino na razpolago, pa ni niti z mezincem zmignila, marveč je pustila in pusti svoje organe tolmačiti zakon tako, da se penzionistom stanovanjske doklade odtrgujejo. »Jutro« bi še sedaj rado slepomišlilo v tej stvari, pa se le biamira, ker vali krivdo radi zmanjšanih prejemkov za penzioniste na — ministra Sušnika. Ves svet pa ve, da s tem zakonom ni imel opravlja minister za promet, marveč finančni minister. Zato uganja »Jutro« najgrše vrste politično lopovstvo, ako govori o ministru Sušniku in 21 tigrjih, na katere bi rado zvrnilo odgovornost PPRežimovcev. Ali je morda 21 tigrov z gospodom ministrom Sušnikom vred sedelo v večini finančnega odbora in odločevalo v vseh stvareh, torej tudi v predmetni zadevi? Danes »Jutro« ne more več farbat, ker je vsakemu znano, kdo so krivci. Kaj pa je z železniškimi legitimacijami? Ali je g. minister Sušnik morda sklenil, da se morajo železničarjem pridrževati, kakor se? He, gg. PPRežimovci, ukrenite, kar ste dolžni ukreniti in izvršiti, pa ne bo treba tako neumno valiti krivdo na nekoga drugega, da se vam ves svet smeje.

+ Ljubljanska kandidatura dela Žerjavovcem velike preglavice. Strašno so osvoženi tudi v Ljubljani kakor po celi Sloveniji in vedo, da bo njihov kandidat propadel, ako ga bodo volili samo Žerjavovci. Zato lovijo samo glasove drugih strank. Silno radi bi vedeli, kaj bo ukrenila v Ljubljani SLS. To vedo, da je SLS edina zares načelna stranka, kjer bi bil vsak poizkus naprej jalov. Dan za dnem ugibajo razne kombinacije, ki jih pripisujejo SLS, toda to so res zgolj kombinacije Žerjavovega časopisja. SLS se v Ljubljani prav nič še ne mudi z odločitvijo. SDS naj bo samo prepričana, da karkoli bo SLS ukrenila, bo pomenilo za kandidature SDS — smrt!

+ Vlada razpušča občinske zastope. Zagrebški listi poročajo, da je začela vlada takoj po objavi obznane razpuščati občinske odbore in zastope po vsej Hrvatski in Slavoniji in postavljati na njihovo mesto svoje komisarje. Hrvatski listi domnevajo, da hoče vlada na ta način onemogočiti radičevcem izvrševanje njihove volivne pravice tudi v okrajih, kjer so sodišča njihove liste že potrdila.

+ Hrvatski učitelji v Macedoniji! Najhujši trn v Pribečevičevi peti so zavedni hrvatski učitelji, ki se v političnem oziru silno razlikujejo od svojih liberalnih in »naprednih« slovenskih tovarišev. Ogromna večina hrvatskih učiteljev čuti in misli s svojim hrvatskim narodom. Tako miselnje pa je v očeh današnjega režima naj-

g. Žerjavu v Sloveniji, sploh nič ne pišemo. Pravi, da se volilci s tem plaše. Tem pa odgovarjamo: V vsakem slučaju bomo v okrožnicah in v časopisju slikali položaj, tak kakoršen je. Naši volilci morajo biti točno poučeni, ker le v tem slučaju bodo mogli v zadnjih dneh hitro in spretno odbijati napade nasprotnikov, ki bodo prihajali z vseh strani, in o katerih danes še ne moremo vedeti, odkod bodo prišli in kakšni bodo. Takrat mora biti vsak krajevni odbor in vsak vaški župnik na svojem mestu, delati po svoji razsodnosti in na vsak način preprečiti vsako zmedo, ki jo bodo zlasti vladne stranke hotele zanesti med naše volilce.

S tem pa, da smo točno poučeni o vsem kar počenja danes korupcionistična vladna klika, mora rasti odpor proti tej zalegi in odločna volja, da hočemo takim razmeram v naši državi in deželi 8. svečana za vsako ceno napraviti konec. V tej odločilni volji je garancija naše zmage.

Opozorilo županom in občinskim odborom!

Občinski odbori morajo te dni imenovati v volilno komisijo svojega zastopnika in njegovega namestnika. V občinah, ki so združene na eno skupno volišče, mora zastopnika in namestnika poslati vsaka občina v volilno komisijo, ne samo tista, ki bo imela v svojem okolišju volišče samo. Priporočamo občinskim odborom, da izvolijo za te zastopnike sposobne in odločne moze, ki bodo znali uveljaviti svojo voljo v obrambi pravic naših volilcev, tudi napram kakemu liberalnemu predsedniku volilne komisije. Župani naj poleg tega pazijo, da se bo strogo uveljavilo določilo zakona, ki prepoveduje dan pred volitvami in na dan volitev vsako točenje alkoholnih pijač. Prepovedano je točenje tudi v zasebnih hišah, tudi darovati ne sme nihče nikomur alkoholne pijače, ne samo prodajati. Letos je treba na to še prav posebno opozarjati, da ne bodo kake najete bande motile poteka volitev.

Prof. dr. Val. Rožič:

Zveza Slovenije z Jadranskim morjem.

Južni Slovenci, t. j. Slovenci, Hrvati, Srbi in Bolgari se že od začetka svoje naselitve po teh obmorskih krajih etnografsko dotikamo treh morij in človek bi mislil, da se bo iz nas razvil že v davni prošlosti močan, bogat trgovski narod. No, bilo je ravno nasprotno. Na žalost smo južni Slovenci, in sicer samo dalmatinski Hrvati ustvarili le eno samo svobodno, izvanredno prosvetljeno, malo trgovsko primorsko republiko Dubrovnik. Toda še tukaj so nas Benečani in Nemci pregnali z Jadranskega morja, a Egejsko in Črno morje so zavzeli Grki in Turki. Koliko so se Rusi trudili,

dovinskega društva v Mariboru dva velika lepa portreta. Katalog starinarja Fr. Malota na Dunaju je 28. jan. 1918 naznanil, da sta ondi naprodaj dva Tominčeva portreta: 1. Mlada deklica (45 × 35 cm), 2. Dama s črnim oglavnim robcem (46 × 37 cm) okoli 35 let. Oba portreta sta slikana z oljnatimi barvami na karton. Izraz obeh portretov je čudovito naraven, dokaz velike sposobnosti tega umetnika.

Pričujoči spis pač ni življenjepis, ki bi bil dostojen tega velikega umetnika, ampak je le majhen poizkus, ki hoče samo zbuditi pozornost tistih oseb, ki jim je kaj več znano o tem znamenitem možu, zlasti na Goriskem in v Trstu. Kdorkoli kaj vé o tem slikarju, naj takoj zapiše ter sporoči podpisaneemu (Ljubljana, župnišče sv. Jakoba), da se bo mogel kdaj sestaviti podrobnejši in zanesljivejši življenjepis Tominčev, zlasti bi dobrodošli podatki iz rojstne matice v Gorici, izpiski iz župnih kronik ali cerkvenih računov, sezname njegovih slik in drugo, kar posega v njegovo življenje in delovanje. Več oči več vidi, več glav več vé. Gradimo vzajemno našo kulturno zgodovino!

Slovstvo: Die katholische Kirche, II, 328. — Glas (v Gorici), V (1875), št. 25-32. P. Mlinarjev. — Novice, 1860, 347. — Angelo von Eisner - Eisenhof v Studien und Skizzen zur Gemäldekunde. Herausgegeben von Dr. Theodor von Frimmel. IV, 1918, 21—22, portret Tominčev v I. III, 1918, tabla XLIV, k str. 154. — Fr. Malota: katalog 28. I. 1918, št. 55 in 56. — Zgodnja Danica, 1870, 37. — »Slovenec« 1916, 30. nov. — Bayer, Führer durch die gef. Grafschaft Görz und Gradisca, 67, 93. Viktor Steska.

Pri dopolnjevanju

MAGGI

-jeve

zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Štev.	0	1	2	3
Din	5	10	17	36

naj se pazi na to, da se zabela iz Maggijeve velike originalne steklenice dopolni, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranjevati, oziroma prodajati samo **Maggi** zabela in ničesar drugega.

večji greh. Zato je sklenil minister za prosveto Pribičević takoj za novo leto večino narodnih hrvatskih učiteljev poslati v Macedonijo. Tako upa doseči dvoje: Hrvatske učitelje naj pomori v Macedoniji malarija ali pa naj jih pobijejo kačaki, hrvatski narod naj pa ostane brez učiteljev in naj zabrede v tisto analfabetstvo nazaj, kjer je bil pred 100 leti in kjer je Macedonija še danes. Tako izgleda PPZ-prosveta.

Beleške.

Pomenljiva paralela. Včerajšnje »Jutro« prinaša na sredi prve strani poročilo o razpustu HRSS, takoj zraven vzporedno pa poročilo o »državljanski vojni« v Italiji. Tudi vsebina obeh poročil je bistveno ista: preiskave, aretacije, ustavitve listov in podobna nasilja. Glede Italije ve vs svet, da so te razmere zadnji obupni napori tolovajskega fašizma, da bi se vzdržal še nekaj časa na površju, naša PPZ pa menda še misli vzbujati s svojim divjanjem dojem moči. Kakor gre pot obeh bratskih režimov vzporedno, tako bo tudi konec obeh enak.

Socijalističnim voditeljem vseh branž in nians je baje obljubil Zerjav za »samostojni« nastop pri volitvah masne osebne nagrade, ki se imajo deloma likvidirati še pred volitvami. Kakor smo informirani, se nam obetajo prav — smrdeča odkritja.

»Narode« se jezi, ker je zapisala neka njuforska ugledna revija, da smo »Slovenci nazadnjaški in nepismeni«. Kako bo pa obratunal ta »prvobornilci« za slovensko čast, če mu povemo, da so njegovi bratci in gospodari prve mesece po prevratu plačevali v belgrajskih listih sramotilne novice o Slovenceh z edinim namenom, da se prikupijo Srbom in z njihovo pomočjo zavladajo na Slovenskem.

Dopisi.

SLOVENSKI RUDARJI V FRANCIJI.

V najnovejšem času je izseljevanje slovenskih delavcev v Francijo silno naraslo. Posebno mnogo se je izselilo v Francijo rudarjev, ki razmeroma dobro zaslužijo, nekateri seveda tudi manj, kakor so pričakovali, kakor pač nanesejo prilike. Splošno pa se lahko reče, da za izvežbane rudarje življenske razmere na Francoskem niso slabe.

Te dni smo dobili pismo nekega našega prijatelja, ki dela v rudniku Tuquenieux (Tikencij). Iz tega pisma posnemamo sledeče podatke, katerih mirno trdimo, da so stvarni in resnični:

Dela je bilo v francoskih rudnikih izpočetka dovolj. Danes pa je prišlo v Francijo na delo veliko število Čehov, Poljakov in Italijanov in zato dela ni več toliko kot ga je bilo izpočetka. Delajo povsod v največjem obsegu. V rudnikih v naši kotlini (Briey) kopijejo samo železno rudo. V teh rudnikih je delo nekoliko drugačno kakor je v naših premogovnikih, a polagoma se človek vsega privadi, samo časa je treba in potrpljenja, potem pa gre delo dobro od rok.

Zaslužimo na dan različno. Kopači dobe po 20—36 frankov dnevno. 20 frankov zasluži že začetniki, če kažejo le nekoliko dobre volje do dela. A že ta plača zadošča za življenje. Hrana in stanovanje stane 8—9 frankov dnevno. Hrano imamo večinoma v rudniški kantini. Delavci, ki imajo svoje rodbine s seboj, dobe družinske doklade. Družinsko stanovanje velja mesečno 10—20 frankov. Je sicer preprosto, toda prostorno in snažno.

V našem okolišču delajo večinoma tuji delavci. Francoskih delavcev je prav malo, kar je za nas v nekem oziru zelo ugodno, ker nas tujcev na ljubo Francozom ne zaposljujejo. Mi imamo vsi enako delo, pa tudi enako plačo.

Mnogi izmed nas so si prihranili že lepe zneske, čeprav ne toliko, kakor si prihranijo nekateri naši Amerikanci, ker je med francoskim in dolarjem prevelika razlika. Smo pa zadovoljni, da si prihranimo vsaj nekaj.

Podnebje je zdravo, podobno našemu. Preskrbljeni pa smo tudi za slučaj bolezni. Zadovoljni pa smo, da nam je odprta pot saj v eno deželo, kjer nas ne čaka le trdo delo, ampak tudi primerno plačilo.

AURORA, SLOVENSKA NASELBINA V MINNESOTI.

»Amerikanski Slovenec-Edinost« prinaša sledeče zanimivo poročilo o slovenski naselbini v Aurori, Minn.: Mestce leži približno 19 milj severovzhodno od mesta Eveletha. Prebivalstvo šteje nekako okrog 8000 duš. Mestna vlada je v slovenskih rokah. Za župana je naš rojak Mr. Louis Kočevar, policijski načelnik (Chief of Police) je rojak Mr. Math. Turk. Za mestnega policaja je rojak Mr. Bradach, za (Speed Coper) policista, ki pazi na avtomobile, da ne kršijo določenih mestnih postav, je naš rojak Mr. John Debeljak. Za mestnega nadzornika je rojak Mr. John Virant in za komisarja cest in potov je rojak Mr. Anton Pajk. Nekaj drugih mestnih uradov je v rokah drugih narodnosti, vendar poglaviti in najbolj odgovorni uradi so v rokah Slovencev. V mestnih uradih so delovali pa že prej tudi drugi rojaki. N. pr. Mr. A. Skubic, ki vodi sedaj jako moderno urejen hotel in restavracijo, je bil že v več jako odgovornih uradih in tako tudi drugi.

Delavske razmere so v tem mestu nekako bolj mrtve, odkar so bili nekateri rudniki zapušteni. Ker je menda ves Iron Range last enih in istih gospodarjev, so zato zadnja leta opustili obratovanje in so ga bolj pospekili v nekaterih drugih krajih. Vendar pa se nahaja v tem okrožju okrog mesta Aurora bogato rudokopno polje. Govori se, da bodo te rudne zaklade v kratkem našli, kakor hitro pobere rudo v drugih krajih. Tedaj bo mesto Aurora doživelo veliko prosperiteto. V nekaterih krajih že načenjajo in pripravljajo polagoma za obratovanje. Zato bi bilo svetovati onim, ki so gospodarji zemljišč v mestu ali okolici, da jih drže, ker kadar se začne obratovanje v večjem razmahu, bo poskočila cena posestvom in zemlji.

Kakor druga mesta po železnem okrožju ima tudi mesto Aurora tri krasne šole. Za tako malo prebivalcev pa imeti tri tako krasne šole je nekaj posebnega. — Naši rojaki se bavijo nekateri s trgovinami, nekateri so zaposleni pri izdelovanju timberjev in drugega raznovrstnega lesa, katerega se silno veliko izvozi iz gozdovja v tej okolici. Pravkar vodita skupaj Mr. A. Skubic in še neki rojak uspešno tako podjetje. Imata več delavcev, ki sekajo in podirajo les. Na pripravnem mestu ga vlačijo v pozimskih časih po snegu na vlakih in v ta namen narejenih sankah. V pozimskih časih je sedaj te vrste obrt najbolj idoča. Rudarji pa hodijo delat v druge rudnike, ki so okrog Aurora. Nekaj malega se dela tudi v raznih jamah v Aurori.

• • •

Petrovče pri Celju. Vprašamo pošto ravnateljstvo, ali obstojajo za pošto v Petrovčah sedaj druga odredbe kot poprej, ko je pod drugo gđeno poštarico bil na tukajšnji pošti najljepši red? Ali je znano ravnateljstvu, da uradni prostor ni več urad, marveč zabavni prostor gotove inteligence? Kako je tu z uradno tajnostjo? Ali je mogoče, da bi človek še

imel zaupanje do take pošte? Odločno protestiramo proti takim razmeram in apeliramo na pošto ravnateljstvo, da brž napravi red! — Leani trgovci.

Šmarje pri Jelšah. Preteklo leto smo končali priprave za zidanje novega društvenega doma in ga bomo začeli graditi februarja. Glavni zaslugi ima g. kanonik Bohanec in g. Turk. Z novim domom bo podana trdna podlaga za razvoj naših organizacij v celem šmarškem okraju.

Šmartno pri Litiji. Tudi našo občino osrečujejo republikanci. V nedeljo so privedli dva shodiča, enega v Zaverstniku in drugega v Vel. Kostrevnici. Uspeh teh shodičev je bil ta, da sta gostilničarja malo več vina stočila in pa da tisti volilci, ne značajneži, ki pri vsakih volitvah iščejo nove stranke, dobijo zopet svoje mesto. Enkrat so bili z demokracijo, potem komunisti, nato samostojni kmetje, sedaj vohajo pa že za republikansko stranko. Za eno leto bomo pa zopet preskrbljeni, tako si mislijo. Mi pristaši SLS pa ostanemo zvesti SLS, ki ne oblači pri vsakih volitvah nove obleke.

Božični večer v Macedoniji. Čeravno tako daleč od doma, vendar nismo pozabili domovine in smo si postavili božično drevesce. Kljub temu, da se ne dobi tukaj vse kakor v Sloveniji, smo si vseeno napravili vse prav lepo, zakar gre največja hvala poveljniku čete, g. stotniku Pavliću, ki nam je nabavil bogate okraske in sicer na svoje stroške. Ob 6 zvečer smo se zbrali sredi vojašnice okrog njega, pričrli sveče in g. stotnik je povzel besedo ter nam v kratkem govoru voščil vsem vojske praznika, katere smo res potem tudi imeli. Dolgo smo še v noč ostali v prijaznih pomenkih, misli vseh bile so pa le ena: na dom. Tako nam ostane božič leta 1924 vedno v spominu in hvalile se hočemo vedno spominjati našega blagega poveljnika. Vojaki Slovence 9 čete 21 čehoslovaškega pešpolka v Mariboru Hanu, Macedonija.

Dnevne novice.

— Ilustrirani Slovenec je izšel mesto danes že za novo leto, zato danes odpade, pač bo pa izhajal od danes tedna dalje redno vsako nedeljo.

— Akeija za slovenski katoliški dnevnik v Ameriki. Izdajanje slovenskega katoliškega dnevnika v Ameriki so naši ameriški rojaki poverili Katoliški tiskovni družbi v Chicagu, ki izdaja tednik Amer. Slovenec-Edinost. Organizacija je delniška družba. Sedaj je vse odvisno od tega, da družba odda med Slovenci širom Amerike svoje delnice. Kakor je posneta iz »A. S.-E.«, je odziv posebno med slovensko duhovščino zelo znan. Tako končno ni več daleč čas, ko bodo imeli katoliško misleči Slovenci v Ameriki svoj lasten dnevnik.

— Občine odgovorne za škodo povodom političnih nemirov. Zagrebške »Narodne Novine« objavljajo naredbo notranjega ministra, ki med drugim veli: »Na predlog uprave za Hrvatsko in Slavonijo z dne 1. maja 1924 odredim, da morajo v vseh slučajih, ki vsled nemirov in z njim spojenih plenitev in zlobnega poškodovanja posamezne osebe utrpel škodo na svojem premoženju, pa se potem krivci ali ne morejo najti ali pa nimajo premoženja, da bi se od njih izterjala odškodnina. — povrniti škodo tiste upravne občine, na katerih področju so se izgedi dogajali.« Nato navaja naredbo zakone, ki tvorijo njen temelj (iz let 1870, 1895. in 1870.) ter nadaljuje: »Potemtakem jamčijo mesta in upravne občine za škodo, nastale ne samo vsled zamud zastopstev, marveč tudi odgovornih mestnih ozir. občinskih organov s pravico regresu proti krivcem, ako se le-ti kasneje ugotovijo.«

— Smola »Slovenskega naroda«. Iz Osilnice nam pišejo: Vpokojeni žandar Kovač se silno trudi, da bi prišel na županski stolec, pa mu ne gre po sreči. Izposodil si je bil pri prvih občinskih volitvah naslov liste SLS in pri ponovnih volitvah si je vzel naslov Gospodarske. Bil je trdno uverjen, da pride na vrh. Pa je ostal v manjšini. Preteklo nedeljo pa je bila volitev župana. Četudi v manjšini, je le upal g. Kovač, da pride do županske šarže. V to je njegova okolica poslala daljši dopis v »Slov. narod«, v katerem se proslavlja napredništvo v Osilnici kot na znamenitnem pohodu in obeta 8. februarja že večja iznenadenja za SLS. Da bi ocvrek bolj deloval, je udaril dopisnik po poslanecu Škulju in prorokoval, da bo poslanec v svojem pašaluku kmalu zgubil vso moč. Opisuje g. Škulja kot človeka, ki obljublja pomoč Osilnici, a v dejanju ga pa ni videti. Da bi dopis bolj deloval, so SDSarji naročili velik kup ene števke »Sl. narod«, ki nosi omenjeni dopis in v soboto so ga delili po hišah. Po izvršeni volitvi župana, kjer je prodrla lista SLS z županom in vsemi svetovalci, naznani predsed. kraj. šol. sveta g. Ant. Ožura, da je prišlo nakazilo 120.000 za podporo ljudski šoli, ki jo je dobil g. Škulj. Komaj konča g. Ožura s poročilom, poblede navzoči SDSarji in se takoj zmuznejo iz občinske pisarne v vas. leta jo od hiše do hiše in zahtevajo one »Sl. narode« nazaj, ki so jih prejeli večer delili. Ljudstvo je imelo s tem veliko zabavo, ko je Kovač in njegove vernike »Sl. narode« tako osramotil. Prepri gre za tem, da se pokanje, kdo se je ponesrečil, ali »Sl. narod«, ki je tako neroden čas prinesel dopis, ali pa oni,

ki je vršilec iz Osilnice tako nerodno skoval. Da je »Sl. narod« škodil tudi 8. febr., so njegovi verniki vsi na jasnem.

— Truplo ponesrečenega finančnega stratišnika Ivana Pezdicha so našli včeraj popoldne tik pod vrhom Begunjice. Truplo je bilo vse krvavo. Ponesrečenca je našla velika rešilna ekspedicija, katere se je udeležilo zlasti veliko število Radovljčanov. Truplo bodo prepeljali v Kranj, kjer bo pokopan v ponedeljek popoldne ob 3 uri.

— Zbirka v prid Jugoslovenske Matice. Gospod Rudolf Bužga je nabral na dolenski železnici med sopotniki znesek Din 6250 in izročil pokrajinskemu odboru Jugoslovenske Matice v Ljubljani. Vsem darovalcem iskrena hvala.

— Oddaja lova. Lov krajevne občine Križe pri Trzinu bo v četrtek, dne 5. februarja 1923 ob 10. uri na uradnem dnevu v Trzinu v odnotni občinski pisarni potom javne dražbe oddan v zakup za dobo pet let, to je za čas od 1. marca 1925 do 28. februarja 1930. Zakupni in dražbeni pogoji so na vpogled na sreske v poglavarstvu v Kranju.

— Tatvine in vlemi. Venkovič Ivan je ukradel Antonu Terglavu iz Bukovžlaka, občina Teharje, črno usnjat ponošen kožuh in par rjavih usnjatih rokavic v skupni vrednosti 2250 Din. — Zupnika Zamudo v Pragerskem je na skrivaj obiskal Belak Jakob ter mu odnesel večjo množino perila z monogrami A. Z. in I. Z., v vrednosti 750 Din. — V Hrašniku je bilo v noči 31. dec. 1924 vlomljeno v blagajno tamošnjega poštnege urada ter ukradeno iz nje v gotovini 36.000 Din. Tatvino so izvršili najbrže trije tuji moški, ki so jih zjutraj videli na kolodvoru. — V hišo Marije Jevšenak, posestnice v Borovju, okraj Konjice, so skozi zaprto okno vlomili in iz sobe pokradli sledeče: eno žensko obleko temnosive barve, 3 volnene ženske bluze, od teh eno rjavo, 2 beli z zelenimi črtami, svilen črn predpasnik in poleg tega še več perila, čevljev in drugih stvari. Skupna škoda znaša do 2025 Din.

— Poraba mleka v Zagrebu. Glasom podatkov zagrebškega tržnega komisarijata za 1. 1924. je bilo v Zagrebu minulo leto 17 mlekar in 31 razpečevalnic mleka in mlečnih izdelkov. Te mlekarne in razpečevalnice oddajo dnevno po 22.433 litrov mleka in 134 litrov smetane. Na leto znaša to 8.180.867 litrov mleka in 48.855 litrov smetane. V tej količini pa ni všteto mleko, ki ga dnevno prinašajo v hišo in na trg kmetje iz okolice. To mleko znaša najmanj 50 odstotkov celokupnega mlečnega konzuma, tako da znaša celokupna poraba mleka v Zagrebu letno 12 milijonov litrov ali 100 litrov na vsakega prebivalca. Na dan pride torej po četrt litra mleka na vsakega prebivalca. Nad mlečno trgovino vrši mestni tržni komisariat strogo kontrolo, kar ima dobro posledico, da slučajni ponarejanja vedno bolj padajo. Dočim je bilo 1. 1923. pri mlečnih preiskavah ugotovljenih 58 odstotkov ponarejanja pri mleku in 34 odstotkov pri smetani, so znašali odnosi odstotki 1. 1924. samo še 33 oziroma 31 odstotkov.

— Za čast člana ravnateljstva v Slavenški banki se je zahvalil odlični rodoljub in ameriški veleindustrialec g. Juraj Mikuličič.

— Razpis nagrad. Opozarjamo na tozadevni oglas tvrdke »Elrac, d. z. o. z. Vič«.

Cevljarski prirokojevalni tečaj v Ljubljani. Urad za pospeševanje obrti kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Ljubljani priredi z 12. januarjem čevljarski prirokojevalni tečaj, ki ga bo vodil strokovni učitelj g. Ljubomir Stefanović v prostorih državne dvorazredne trgovske šole v Ljubljani, Kongresni trg št. 7. Interesenti naj takoj javijo svojo udeležbo pismeno ali ustmeno v pisarni urada za pospeševanje obrti, Ljubljana, Dunajska cesta 22.

Prihranite si denar! Vse zinsko oblačilno blago, posebno za suknje in plašče radi pozne sezije po ogromno znižanih cenah pri A. POTOKAR, Ljubljana, poleg trga pri zmagalskem mostu. Tudi vsa druga manufaktura po priznani najnižjih cenah.

Iz Štajerske.

Š Velik zvon. Podružnica sv. Pankracija v župniji Stari trg pri Slovenjgradcu je dobila velik zvon, ki tehta 5720 kg. Po velikosti in teži prav nič ne zaostaja za novim zvonom mariborske stolnice. Ker ne vodi do cerkve sv. Pankracija nobena vozna pot, so zvon s škripci valili po tramovju proti vrhu. Zvon je na ta način romal osem dni.

Š Na dopis »Predrzen renegat« v »Orjunec« št. 62 z dne 24. dec. 1924. mariborski težki amputirani invalidi-trafikaniti reagirajo na članek le v toliko, kolikor se tiče izrabljanja invalidske organizacije v prid nemčurskih trafikantov. Povemo duševno onemoglemu dopisniku, bivšemu avstrofilu in sedanjemu PPZ privesku, da ni res, da bi g. Justin izrabljal invalidsko organizacijo v prid nemčurskih invalidov-trafikantov, res pa je, da je kot gerent deloval popolnoma v smislu zakona o začasnih pomoči vojnim žrtvam in društvenih pravil. Ni res, da so invalidi-trafikaniti nemčurji, res pa je, da trafikanti v Mariboru občejuje z odjemalcem tako, kakor zahteva odjemalec in se postreže ravno tako uljudno, kakor kakemu PPZ frakarju, pa naj bo katerekoli narodnosti. — Invalidi-trafikaniti v Mariboru.

Š Gospodar. pisarno je v Mariboru otvoril g. dr. Vilko Pfeifer, vpok. minist. načelnik.

Š Zaročila sta se g. dr. Rok Jesenko, odvetnik v Sevnici in gđ. Marica Soula, učiteljica iz Šmarja pri Sevnici.

Š Most iz Rimskih toplic v Šmarjeto je dograjen.

Š Celje. Slovenska mladina, podružnica Kat. izobr. društva v Teharjih, je priredila dne 28. decembra dobro obiskano predstavo v Narodnem domu v Celju. Čisti dobiček je dal družbo za revno šolsko mladino v Storah.

Š Ogenj. Na svet večer je izbruhnil požar pri posestniku Fritzu v Zg. Polskavi. Radi pomanjkanja vode je požar uničil vse gospodarsko poslopje, pridelke, gospodarsko orodje in del pohištva. Ogenj je bil najbrž zaneten iz maščevalnosti. — Sedemletni otrok je zakuril pred hlevom Rudolfa Čaple v Spodnjem Porčiču pri Sv. Trojici. Kmalu se je vnela slamnata streha. Gospodarsko poslopje je popolnoma pogorelo.

Š Pogorela je Zumrova hiša pod Tostom pri Celju na Stefanovo. Hiša je last celjske občine. Kočo je oskrboval celjski odsek Sav. podružnice SPD, kateremu je pogorelo precej inventarja. Istotako trpi veliko škodo oskrbnik hiše. Vnel se je tram pri dimniku.

Š Tatvine v Mariboru. Sodnemu svetniku dr. Schaubacherju so tatovi odnesli vse perilo izpod postelje. — Družini Košanovi so odnesli perzijske preproge.

Š Utopljenka v Voglajni. V Zavodni pri Celju so našli v Voglajni v petek mrtvo truplo 40letne Frančiške Jazbec iz Buč pri Kozjem. Prejšnji dan je popivala z nekim mladencem iz Čreta pri Celju. Dokler se zagotovo smrt utopljenke ne pojasni, bodo obdržali mladeniča v zaporu.

Iz Primorske.

p Rovinjski kmetje proti davčnim bremenom. Na novega leta dan popoldne se je vršil v rovinjski okolici kmetijski shod proti davkom na olje in druge pridelke. Ker shod ni bil naznanjen, so orožniki zahtevali, naj se zborovalci razidejo. Kmetje pa se niso udali in orožniki, trije po številu, so se morali umakniti. Nato so kmetje odkorakali v Rovinj, kjer so pred muncipijem priredili demonstracijo. Nastopili so orožniki, miličniki in vojaštvo. Miličniki so oddali salvo v zrak, nakaž je začela množica bežati na vse strani.

Iz Ljubljane.

Ij Med vojno in po vojni. Med vojno je bil dolg jezik zelo nevarna stvar, še prav posebno nevarna za svetovnoznane naše sitneže, katerim ni nikdar nič prav. S tem pa nikakor ne moremo reči, da bi bili Ljubljancje ali pa sploh Slovenci sitneži, ampak hočemo reči le, da hočejo imeti Ljubljancje in Slovenci sploh vedno svoj prav in imajo tudi prav, da hočejo imeti prav. Posebno takrat to ni dobro za človeka, če hoče imeti svoj prav tudi ta ali ona slavna oblast. Med vojno je hotela imeti vedno prav vojaška oblast. To pa Ljubljancem ni bilo nič kaj prav in tudi Slovence sploh ne. Toda med vojno je namreč vsega manjkalo in zato je bilo čisto prav, da je takrat vojaška oblast hotela imeti vedno prav, ker je na ta način prisilila Ljubljancje

se in Slovence sploh, da so namesto belega kruha in mesa grizli svoje jezike ali pa predolge nohte, in so se prave zadovoljno smejali vsem onim, ki so bili najeti za to, da so pazili na vsak gib in mig dolgih jezikov. Tako se je zgodilo, da so Ljubljančanje med vojno govorili samo o krompirjevih sortah, o čebuli in česnu in o 20 sortah krakovske solate, ki je najboljša na svetu, in so pri vsem tem čisto natanko vedeli, kaj pomeni »krompir« in kaj »krakovska solata«. Danes je zopet tako kakor je bilo med vojno. V javnih lokalih v Ljubljani in v Sloveniji sploh imajo vse stene ušesa in pametni in previdni ljudje zopet govorijo o »krompirju« in o »klobasah«, o »krakovski solati«, ki je najboljša na vsem svetu in tako govorijo tako dolgo, da enemu ali drugemu ostaneta »krompir« in »solata« prav počeno tako dolgo v želodcu, dokler ta in oni ne odideta z dolgim nosom svojim gospodarjem poročat, da Ljubljančanje in Slovenci sploh nič drugega ne govorijo kakor o krompirju in krakovski solati, ki je najboljša na svetu. Ljubljančanje nimajo samo dolgih jezikov, ampak tudi precej dolgo pamet.

Ij Božična igra »Sveta noč«. Najveličanstvenjša drama je drama življenja sv. Cerkve v svetu in življenju človeštva v vseh stoletjih. Vsakega posameznika in vse ljudi teži krivda izvirnega greha. Nikdar se pa ni hrepenenje po odrešenju jasneje kazalo kakor pred prihodom Odrešenikovima, bodisi pri Rimljanih, ali pri Izraelcih. Živo nam slika hrepenenje po Rešitelju, kakor se je javljalo na rimskem dvoru in na betlehemskih planjavah, igra Sveta noč. Igra je prav dostojno uprizorilo Kat. društvo rokodelskih pomočnikov na odru Rokodelskega doma v Ljubljani novega leta dan ob navzočnosti prevz. škofa dr. Ant. B. Jegliča in mnogobrojnega odličnega občinstva. Vsa vnanja oprema je bila za majhen oder prav bogata, nastopil igralcev sigurni in naravnost, nastop cesarja Avgusta naravnost veličasten. Jožetu iz Nazarela je v igri odmerjena le majhna vloga, pa je bila izročena prav dobremu igralcu. To omenjamo s posebno pohvalo, ker je za uspeh igre potrebno, da dobe neke osebe najboljšje predstavljajo. Jako lep je bil prizor, ko angel oznanja pastirjem rojstvo Odrešenikovo, tudi pevski zbor je prišel do veljave pri tej priliki. Uprizoritev igre bi bila še veliko lepša, ko bi tudi med odmorom nastopil pevski zbor — spredaj pred odrom — s pevanjem prekrasnih naših božičnih pesmi ali pa s svetopisemskimi spevi in psalmi. Igra dobro tolmači lepe in milosti polne božične praznike. Primerno je bilo, da je govornik večera, g. kanonik Alojzij Stroj, pokazal, kako uspešno lajšajo bedo Kat. društva rokodelskih pomočnikov v svetovni drami bolesti in ljubezni do bližnjega, v dramu, ki ne bo nikdar nehala, dokler bo svet stal. — P.

Ij Ljubljanski trg. Kljub neugodnemu času je bil tudi včerajšnji ljubljanski trg vsestransko dobro založen in tudi obiskan. Med najrazličnejše zelenjavo in sadjem smo opazili kot novost takozvani gorški radič, ki se je prodajal po 20 Din za kilogram. Tudi razne divjačine in ribe se je dobilo, dasi so bile cene precej visoke. Vendar pa so bile kupčije v splošnem dobre.

Ij Kuharski tečaj. Drugi zimski kuharski tečaj za fino kuho na dr. Krekovi gospodinjski šoli se prične dne 12. januarja t. l. ob 6 svečer. Obsega 42 učnih večerov s približno 240—280 raznimi boljimi jedili ter stane celoten z ukovino in režijo 1600 Din. Nekaj mest je še prostih. — Vodstvo.

Ij Žepni tatovi na trgu. V časih, ko je živalo in cvečelo pri nas verižništvo v tako velikem obsegu, da so si vojni dobičkarji gradili s »težko« prisluženim denarjem vile in si nabavljali automobile, so pridno eksploatirali ugodni teren tudi elementi, ki smo jih kratili za žeparje. Kakor hitro pa je zmanjkalo gotovine in debelih listnic, je nastala tudi v žeparstvu »stagnacija«. Kratko dobo ni bilo čuti o večjih žepnih tatvinah. V zadnjem času pa so zopet vzmernirala javnost policijska poročila o par drznih slučajih žepne tatvine na vlakih in na ljubljanskem kolodvoru. Žepni tatovi, ki izvršujejo svojo obrt bolj »na drobno«, pa so v zadnjem času prenesli torišče svojega delovanja na ljubljanski trg. Tako je bila dopoldne okoli 9. ukradena Jeri Okorn iz Vidma iz cekarja črna usnjata torbica z rdečo podlogo. V torbici je imelo dekle ves izkupiček za smetano in jajca in sicer 3 bankovce po 100 dinarjev in več »kovačev«. Vsega skupaj je bilo okoli 3000 kron. Ukradenka je sicer takoj, ko je opazila tatvino, stvar javila službočemu pol. stražniku, vendar je malo upanje, da bi se tat našel, ker dekle ni moglo povedati, kje in ob kaki priliki je bila ukradena. Želeli bi bilo, da policijsko ravnanje po sveti vso pozornost ljubljanskemu trgu, kjer se drenjajo spretni usmoviči in ogrožajo prodajalce in nakupovalce. Vsak izsleden slučaj žepne tatvine naj se kaznuje eksemplarčno.

Ij Z Vodnikovnega trga. Žeparji na Vodnikovem trgu nikakor učejo go poživati. V sredo si je nekdo privoščil Franjo Kveder in ji izmaknil iz košare denarnico z večjo svoto denarja. Istega dne se je pa mirno šetala po trgu Jera Okorn iz Vidma. Neopazeno ji je nekdo izpulil denarnico s svoto 3000 kron.

Ij Dimnikarski red za mesto Ljubljano določa, da se morajo ozki, takozvani ruski dimniki, cevi, peči in štedilniki snažiti najmanj po enkrat na mesec. Snaženje dimnikov, šte-

dimnikov in drugih kurilnih naprav ne smeta hišni gospodar ali stranka sama opravljati, ampak le v to opravičen dimnikar. Dimnikar je dolžan opravljati snaženje v določenih rokih in naznanjati svoj prihod vsaj en dan poprej. Hišni gospodar ali stranka ne sme snaženje zabranjevati. Kršitelje teh določb bo zadel obšutna kazen. — Mestni magistrat ljubljanski.

Ij Umrli so v Ljubljani: Anton Rogelj, dimnikarski mojster, 61 let. — Uršula Pregelj, delavka v tobačni tovarni v p. 72 let. — Frančiška Barbič, delavčeva hči, 3 leta. — Marija Vonta, živilja, 26 let. — Martin Unterreiner, berač, 70 let. — Antonija Strohmaier, novorojenka, 3 dni. — Helena Kumaver, posestnikova žena, 52 let. — Marija Starc, postreškovna vdova, 74 let.

Učiteljski vestnik.

Fort. Lužar:

O SLOGI IN STANOVSKIH PRAVICAH.

(Predavanje na zborovanju Slomškove zveze dne 3./I. 1924.)

Z zakonom o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih dne 31. julija 1923 je učiteljstvo stopilo v zvezo z vsem uradništvom države. Prej je bilo uradništvo razdeljeno in vezano na razne predvojne zakone, učiteljstvo pa tudi skoraj popolnoma na določbe srbskega hrvaškega, oziroma avstrijskega šolskega zakona. Le z nekaterimi ministrskimi naredbami je skušala prva leta po prevratu napraviti v tem oziru enotnost. Z določbami uradniškega zakona je bilo osnovnošolsko učiteljstvo podražljeno in porazdeljeno na položaje in stopnje II. kategorije uradniške službe. S tem so odpadale tolikokratne osamljene prošnje in zahteve po izboljšanju plač pri poslancih, oziroma bližnjih političnih strankah. Rešitev gnetnega položaja je prenešana na celokupno državno uradništvo in se bo odsejal skupno nadalje urejevala. Predvda vseh učiteljev je sedaj izvršena po predhodnih določbah skupne pragmatike. Vstop v državno službo je urejen na podlagi zahtevane strokovne izobrazbe. Določbe o kretanju v službi, o ocenjevanju, o prestopu službe, o upokožitvi in drugem tvorijo podlago za ureditev specielnih zakonov. Tudi novi šolski zakon bo moral upoštevati ta splošni uradniški zakon.

Pravice do stopnjevanja v osnovni in poljožajni plači ima IV. poglavje. V materialnem oziru smo torej z novim službenikom lopo složni postali z enako kvalificiranim državnim uradništvom. V zmislu čl. 244. je bila učitelstvu priznana posebna stalnost, a drugemu uradništvom. V zmislu čl. 244. je bila učitelj-zato (izvzemši ženskih ročnih del, kjer ni bilo zakonite podlage) ni izvršila redukcija. V členih 14. do 26. in čl. 33. so določbe, kako se državnemu uslužbencu prizna stalnost.

Pri kretanju v službi je za učiteljstvo posebno važen čl. 70: »Nič ne sme biti brez svojega pristanka postavljen na nižji položaj od onega, ki ga že ima.« Nadalje so za nas važne pravice v čl. 71: Državni uslužbenci se smejo premeščati na izpraznjena mesta tudi brez svoje volje, toda po neizogibni službeni potrebi. Odredbe o premeščanju pa ne veljajo za uslužbence, ki jim je s specialnimi zakoni zajamčena nepremestnost. — Komaj pa je minilo leto po sprejetju uradniškega zakona, se je proti vsemu pričakovanju pričelo v našem stanu s kršenjem pravnega položaja. V več desetletjih težko priborjeno in vzdrževano stalnost so pričeli šolniki sami uničevati. Službe so se pričele v juniju 1924 oddajati s strankarskimi navetji, pa ne samo proti Slomškarjem, temveč tudi v lastnih vrstah gospodujoče organizacije. Upoštevala se ni stopnja, položaj, službena leta in ne kvalifikacija. Nastopil je potem mesec dni gospod minister Korošec, ki je upošteval stalnost, dasi bi lahko premeštil premnogo oseb. Vse deputacije, ki so kako prenešitev zaprosile, so morale pri prosvetnem oddelku v Ljubljani takrat slišati: »Ne, dokler ni disciplinarne preiskave in dokazane krivde.«

Pri poznejši premembi režima v novembru 1924, so pa vodilni slovenski šolniki nastopili pri gospodu ministru Pribeževiću z nedostojnimi in maščevalnimi predlogi, da so one, ki so prevzeli nadzorniško dolžnost, zato se kaznovali, in sicer s kršenjem stalnosti in premeščanjem ter brez preiskav. S takimi predlogi je bilo mnogo stalnih učiteljev in nadzornikov premeščenih brez prejšnjih preiskav na neprimerna mesta, nekaj pa upokojenih. Pričela se je v Sloveniji pri šostvu neznanjska zmeda zaradi ljube politike. Spomnil sem se na Cankarjev življenjepis učitelja idealista Martina Kačurja (ki ga je izdala »Slovenska Matica« l. 1906), kako je omenjeni učitelj pravil pri svojem prihodu na novo službeno mesto v Zapolju nekemu slučajno dočkemu zdravniku: »V Kotlini sem bil prej, pa sem se nekaj spril z županom in izšel me me je stran.« (Zanimivo je, da po tolikih letih soglašja Cankarjeva »Kotlina« s »Krtinoc«, kamor so premeštili z Viča našega bivšega predsednika Iv. Štruklja.) Tako taki dogodki silno motijo prosvetno delo in ponižujejo učiteljski stan.

Treba je razmišljati, kako bi se to zlo preprečilo in ne žalostno ponavljalo pri vsaki premembi politike. S potenciranim povračilom enkrat na eni, drugič na drugi strani mo-

ramo prenehati in se dvigniti iz takega novodobnega brezsrčnega mračnjstva, da se bojni srd še bolj ne akomodira v učiteljskih vrstah. Učitelji, pionirji prosvete, naj vendar rabeljsko ne rušijo ustanovitve uradniškega zakona ter ne iščejo ovinkov, da bi utemeljevali tako postopanje! S tem pripravljajo tudi za novo pokoljenje pekel, kakor ga je predstavil sloveči Dante v svoji »Nebeški komediji« z napisom: »Lasciate ogni speranza, voi ch'entrate.« (Pustite vse upanje zunaj, vi ki vstopate.) Zaradi krotitve vsakega paglavca ali naznanitve šolskih zamud bo moral učitelj vedno pripravljati imeti selilni voz. Kako naj zakrknjeni pojedinci vzgajajo v državi za državo, ako gojijo do bližnjega le hude namene? Kje je v takih razmerah združenje ljubezni za skupno domovino in skupno zgradbo jugoslovanske narodne šole? Kako je z našo tolikrat poudarjeno vzgojo za samostojnost, svobodo, tovarištvo, srčno kulturo in z našo nadaljnjo izobrazbo, ako gremo z razdiranjem naših vsakdanjih pravic vedno bolj navzdol? Z več ali manj prikritimi medsebojnimi udarci je prelomljena metoda, da se le z dobro besedo kaj doseže.

Lek bi se našel, ako bi se disciplinski predpisi uporabljali tudi na uradniške starešine, ki predpisujejo take strankarske predloge in odloke. Torej čl. 159. za onega, ki oškoduje s tem ugled svojega stanu, ali pa čl. 164. točka 4. »Zlorabljanje svoje uradne oblasti višjega uslužbenca proti nižjim, ali isti člen točka 8. »Napravljanje zmede prepira, nesložnosti s tovariši v službi.« Tudi bi bilo drugače, ko bi bil k členu 164. pridejan za 11. točko z večjim poudarkom še čl. 95: »Uporabljane oblasti in položaja državnih uslužbencev v strankarske namene kakor tudi vplivanje starešin na državne uslužbence v ta namen se kaznuje kot disciplinski prestopke.«

Po prevratu smo napisali v »Slovenec« z dne 27. decembra 1918 sledeče besede: »Strokovna tekma, ki morda nastane med nami in učiteljstvom, ki je drugačnega svetovnega naziranja, naj služi le v to, da svojo naobrazbo poglobimo ter se učimo spoznavati vsako resno in pošteno delo, pa naj prihaja od koderkoli. Nič več preziranjja in omalovaževanja, ampak ugled šole in učiteljstva do najvišje stopnje.« V nekaj letih svobode imamo pa naenkrat toliko kršenj pravic na škodo stanu radi kruhorstva in politike.

Vsaka organizacija mora imeti več čuta za celokupno uradništvo. Napredovati mora dobra zavest za združenje in utrditev organizacij na podstavi dobrih načel. Sloga se tvori s pravičnim ravnanjem. Šolstvo je tu zaradi mladine in ne zaradi nepravilne politike. To imejmo končno pred očmi pri delu za dobro bodočnost šolstva in pri izobrazbi naroda!

ZBOROVANJE »SLOMSKOVE ZVEZE«.

Včeraj je zborovala »Slomškova zveza«. Teror, ki člane »Slomškove zveze« tlačil k tlom, ne bo uspel, kakor je pokazala velika udeležba in pa zelo živahno, stvarno zborovanje. Refren vsaga zborovanja pa je bil: Dajte učitelju njegovo največje dobro, ki ste mu jo vzeli, to je stalnost nazaj in popravite krivice! Po živahnih debatah so bile sprejete nastopne resolucije:

I. Člani »Slomškove zveze«, zbrani na svojem zborovanju dne 3. januarja 1925, so sklenili soglasno, da se borijo z vso energijo za zopetno vpostavitve in ohranitev učiteljske stalnosti, ki je učiteljstvu zakonito zajamčena in obsojajo one, ki jo rušijo, dasi so v prvi vrsti poklicani, da jo ščitijo.

II. Pozivljamo, da stopi v ta boj solidarno vse učiteljstvo.

III. Člani »Slomškove zveze« odločno zahtevajo, da se storjene krivice popravijo neglede na to, h kateri organizaciji pripadajo dotičniki.

IV. Pavšalna očitavanja naših nasprotnikov, da je »Slomškova zveza« soodgovorna za kakršnokoli krivico, odločno odklanjamo.

Daljšje poročilo o zborovanju nam je obljubljeno.

Novomeško-črnomaljska podružn. Slomškove zveze ima svoje redno zborovanje dne 10. januarja t. l. ob pol 10. uri v Novem mestu v prostorih »Sočec« (pri Krajcu). Na dnevnem redu predavanje dr. Cesnika: Učiteljstvo in pravo, poročilo o pedagoški knjižnici in slučajnosti. Udeležba obvezna. — Načelnik.

Cerkveni vestnik.

PAPEŠKI VZHODNI ZAVOD V RIMU.

Papež Benedikt XV. je pri prizadevanju za svetovni mir uvidel, da bi verska sprava katoličanov in vzhodnih kristjanov jako pospeševala mirni sporazum med kulturnimi narodi. Zato je med gromenjem topov svetovne vojne l. 1917 v Rimu ustanovil posebni znanstveni inštitut za proučevanje vzhodne cerkve. Pij XI. je ta zavod l. 1922 reorganiziral, da bi se mogel uspešneje razvijati. Pri družbi ga je dobro organiziranemu bibličnemu inštitutu.

Med profesorji prenovljenega vzhodnega zavoda sta samo dva Slovana, namreč B. Spačil in A. Volkeuskij (za ruski in staroslovanski jezik). A tudi profesorji drugih na-

rodnosti se ozirajo na slovansko bogoslovno književnost in na slovanske vzhodne cerkve. Posebno se odlikuje sam predsednik zavoda Mihael d' Herbigny, po rodu Francoz, priznan poznavatelj ruske bogoslovne književnosti in velik ljubitelj Slovanov; njegova zasluga je, da se zavod primerno ozira na slovanske vzhodne cerkve. Tudi manjšim slovanskim narodom se sedaj nudi priložnost da se uveljavijo na mednarodnem znanstvenem in verskem polju.

V letošnjem šolskem letu se je na zavodu uvedel še en nov predmet, ki je zbudil veliko pozornost, namreč znanstveno in praktično proučevanje islama (mohamedanstva) z ozirom na delo za pokristjanjenje mohamedanskih narodov. Ta predmet predava Turek P. Mulla, ki je po dovršeni akademski izobrazbi prestopil v katoliško vero in potem dovršil bogoslovne študije na Francoskem. Z njegova osebnost daje njegovim predavanjem veliko vrednost in privlačnost. Razen uvoda v umevanje islama predava tudi moderni novogrški jezik in s tem še bolj veže študij islama in vzhodnega krščanstva.

Kot glasilo inštituta se izdaje vrsta znanstvenih razprav v latinskem in francoskem jeziku pod skupnim naslovom: »Orientalia Christiana«; vsako leto izide okoli 6 snopičev, v skupnem obsegu 320 strani. Zbornik je važen za vsakega, kdor se zanima za vzhodno cerkev in vzhodno bogoslovje. Sedaj izhaja tretji letnik. Naslov uprave: Roma I. — Piazza della Pilotta 35. V najnovejšem snopiču »L'ame religieuse russe« razvija M. d' Herbigny jako zanimivo sliko verskega stanja v boljševiški Rusiji in med ruskimi izgnanci na podlagi ruskih virov; obenem se nudi pregled ruske književnosti zadnjih treh let, kolikor se ozira na versko vprašanje.

Inštitut prireja tudi predavanja za širše občinstvo. O Božiču je M. d' Herbigny predaval o delovanju papeške dobrodelne misije v Rusiji, posebno za gladujoče otroke ob strašni lakoti leta 1922. Predavanje so poslušale skioptične slike z mnogimi tako groznimi prizori, da so marsikateremu poslušalcu prišle solze v oči. Navzoči so bili mnogi kardinali, škofje, mnogo drugega občinstva in precejšnje število Rusov.

Delovanje vzhodnega inštituta v Rimu opozarja katoliške Slovence na ono polje znanstvenega in apostolskega dela, na katerem bi mogli največ koristiti sebi in vesoljnemu krščanstvu.

c Križanska Moška Marijina družba ima danes prvo nedeljo v mesecu v družbeni cerkvi v Križankah redni mesečni shod. Pričetek kot običajno ob 6. uri zvečer.

Prosveta.

pr 50 letnica pariške Opere. Dne 5. 1. m. praznujejo Francozi 50 letnico, odkar se je otvorila v Parizu Opera, po krasoti zgradbe in umetnostnem višku predstav med prvimi na svetu. Zgradba je stala 36 in pol milijona frankov, kar je za tedanje dobo ogromna vsota. Načrte je napravil in delo po silnem trudu in ovirah dovršil arhitekt Charles Garnier. Dne 5. januarja 1875 je bila otvoritvena predstava. Povabljeni so bili vsi kralji in knezi, diplomati in drugi velikaši sveta in vsi župani evropskih prestolnih mest. Med drugimi sta se bili odzvali ruska carica in španska kraljica. Londonski lordmajor se je pripeljal k predstavi v svojem škrlatnem plašču z galavozom. Tudi ob 50 letnici so Francozi povabili vse mogočnike izobraženega sveta, da se udeležijo jubilejne predstave. Mnogi bodo prišli, toda kako drugače bodo topot zastopane posamezne dežele, posebno Rusija! Na tej družbi se bo dala premeriti politična pot, ki jo je v teh 50 letih napravila Evropa. — Na programu slavnostne predstave so točke, ki kažejo štiri dobe francoske glasbe: Lullisov »Triumph de l'Amour«, potem četrti dejanje »Hugenottov«, prizor iz »Hamleta« in tretje dejanje Delibesove »Sylvije«.

pr Preludiji in kadence za orgle zložil St. Premrl so pravkar izšli v lepi opremi v zalogi Jugoslovanske knjigarnice. Zbirka obsega 75 daljših in krajših orgelskih skladb in stane Din 40.—. Podrobnejša ocena sledi.

Narodno gledališče v Ljubljani.

Drama.

Začetek ob 8. uri zvečer.

Nedelja, 4. jan.: ob 3. uri pop. PAGLAVKA. ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven. — Ob 8. uri zvečer VERONIKA DESENISKA. — Izven.

Ponedeljek, 5. jan. zaprto.

Torek, 6. jan.: CYRANO DE BERGERAC. — Izven.

Sreda, 7. jan.: PRI HRASTOVIL. — Red C. Četrtek, 8. jan.: MAGDA. — Red F.

Petek, 9. jan.: ob 3. uri pop.: HAMLET, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Sobota, 10. jan.: VERONIKA DESENISKA. — Red A.

Nedelja, 11. jan.: IZGUBLJENE DUSE. Izv.

Opera.

Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Nedelja, 4. jan. ob 8. uri pop.: TRAVIATA. ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Ponedeljek, 5. jan. zaprto.

Torek, 6. jan.: NETOPIR ob 3. uri popoldne, ljudska predstava pri znižanih cenah. — Izven.

Sreda, 7. jan.: RUSALKA. — Red B.

Četrtek, 8. jan.: PIKOVA DAMA. — Red D. Slavnostna predstava na predvečer rojstnega dne Nj. vel. kraljice Marije. Gostujeta Zdenka Zikova in Marij Šimenc.

Petek, 9. jan. zaprto.

Sobota, 10. jan.: CAVALLERIA RUSTICANA, V VODNJAKU. — Red E. Gostuje g. A. Darian.

CYRANO DE BERGERAC.

Na novoletni večer je ljubljanska drama uprizorila Rostandovo heroično komedijo prvič v novi zasedbi. Glavna sprememba se je izvršila v zasedbi naslovne vloge: v nji je nastopil g. Ivan Levar, Guicha pa je prevzel g. Putjata. S tem se je lice predstave bistveno spremenilo, resnično lahko govorimo o pravi in uspešni premieri. G. Levar se je zamislil v svojo vlogo na tak globok način, kot že dolgo nismo bili vajeni v slovenski drami; s svojo telesno okretnostjo, ki nikdar ne prestopi meje moške resnosti, je dal junaku pravo podobo, uporabil je svojo veliko jezikovno zmožnost, da so vrel krasni verzi razumljivo v publiko in vžigali navdušenje. Dasi je Cyranova vloga skozi in skozi močno podčrtana, vendar g. Levar ni stopal iz skupine več, kot zahteva delo samo. To je njegova glavna zasluga. S svojim temperamentom in ljubeznijo do umetnine je znal dvigniti soigralce, da so igrali mnogo, mnogo boljše, kot pri prvotni zasedbi. Posebno g. Drenovec je bil to pot res igralec. Moč predstave se je dvigala od dejanja do dejanja; najmočnejše je vplivala pesem od kadetih, Cyranova analiza lastnega pesniškega značaja, balkonska scena ter po premišljeni igri in obzirnosti — Cyranova smrt.

Doživeli smo pravo interpretacijo Rostandove igre, ki je šele sedaj žela upravičen uspeh. Delo, ki ga je tvegaj g. Levar, je obrodilo res krasen sad. Zato naj se končno spravi tretji akt scenično v soglasje z opojno sladkostjo noči, da bo imel pristrčni prizor pod balkonom primeren okvir.

Predstava je bila dobro obiskana, publiko je nastop g. Levarja fasciniral do aplavza pri odprti sceni. Bil je užitek poln večer, ki je navzočim vrnil vero v slovensko igralsko umetnost. Za to novoletno darilo smo g. Levarju pač lahko hvaležni. M.

Nikdo je ne vsiljuje, sama nas mika, Mirim čokolada

Turistika in sport.

SPORTNI PREGLED.

Pretečena nedelja 28. dec. in Novega leta dan sta bila v naših krajih in v bližnjem inozemstvu v sportnem oziru popolnoma mrtva dneva. Vremenske prilike so dovolj zimске, da preprečijo nogometne tekme, toda vendar premalo zimске, da bi omogočile zimski sport. Zadnje južno vreme je uničilo tudi naša skromna drsališča.

V Italiji, Španiji in v Nemčiji se razvija nemoteno mednarodni nogometni veleprogram, ki se je pričel o Božiču in v katerem sodeluje cela vrsta vodilnih klubov Srednje Evrope. Lepe uspehe Gradjanskega še cenit tem višje, ker spadajo dosedanjji njegovi protivniki med najmočnejše klube Nemčije. Wacker (Monakov) zavzema v prvenstvu Bavarske II. mesto (na I. mestu je Nürnberg, obenem prvak Nemčije), Leipziger Spielvereinigung je prvak Srednje Nemčije in Freiburger FC je II. klub župe Württemberg — Baden (na I. mestu so Kickers, Stuttgart). Prihodnje tekme absolvira Gradjanski v Wiesbadenu, Frankfurtu in Monakovem.

V Davosu v Švici se je zaključil 1. t. m. velik hokejski turnir na ledu za pokal mesta Davosa, katerega so se udeleževala angleška, češka, francoska, nemška, avstrijska, španska in italijanska moštva. Končni rezultat se glasi: 1. Oxford University, 2. Lion (London), 3. Sparta (Praga), 4. Wiener Eislaufverein.

Za nogometno prvenstvo Južne Amerike so se vršile v decembru zaključne tekme. Izid je sledeči: 1. Uruguay (5 točk), 2. Argentinija (4), 3. Paragvaj (3), 4. Chile (0). Finale Uruguay: Argentinija je končal z neodločnim rezultatom 0 : 0.

Gradjanski SK (Zagreb) je igral pretečeno leto s svojimi moštvi 59 nogometnih tekem s skupnim score 217 : 91; od teh tekem je bilo 45 dobljenih, 11 zgrubljenih in 3 neodločne.

SK Ilirija, nogometni prvak Slovenije, je igral napram temu pretečeno leto 66 tekem, v katerih je dosegel score 325 : 96.

Dunajski židovski klub Hakoah je nastopil pred dnevi enomesečno turnejo v Egipt in Palestino. 1. t. m. je igral v Aleksandriji proti reprezentaci mesta z rezultatom 4 : 3. Nadalje nastopajo so mu Kairo in Jeruzalem.

V naslednjem podajamo zadnje važnejše rezultate mednarodnega nogometa:

Praga: Sparta: Admira (Dunaj) 7 : 0.

Nemčija: Slavija (Praga): Spielver. Elberfeld 2 : 0. Reprezentanci Praga in

Draždan 1 : 0, FC Nürnberg: Vasas (Budimp.) 1 : 0, T. u. SV. Essen: MTK (Budimp.) 2 : 1, Vasas: Eltracht (Frankfurt) 4 : 3, MTK: Spielver. Elberfeld 4 : 0.

Italija: Alba (Rim): FTC (Budimp.) 5 : 0, Bologna: Grazer AK 1 : 0, FTC: Modena 4 : 2, Hellas (Verona): Nemzeti (Budimp.) 2 : 1, Rapid (Wien): Alessandria 4 : 2, Amateure (Wien): FC Torino 1 : 0.

Švica: Simmering (Wien): komb. Concordia — FC Basel 5 : 1, Young boys (Bern): Simmering 1 : 0.

Barcelona: Deutscher FC (Praga): FC Barcelona 1 : 1 in 1 : 0, Kamraterna (Göteborg): FC Barcelona 0 : 3 in 2 : 1.

Jugoslavija: Južna Italija. Tekma navedenih reprezentanc se vrši po poročilih zagrebških listov 1. februarja v Rimu. Sestava jugoslovanske reprezentance še ni določena.

Sportni teden.

Nemci so izdali krasen sportni koledar za leto 1923. Vsebinska je izredno mnogovrstna. Na primer Meislov članek: Rund um die Olympiade von Paris; Steinerjev: Die Weltmeisterschaft der Fußballer; Szabo-in: Die Winterolympiade von Chamonix. — Na nemških visokih šolah bo od prihodnjega šolskega leta naprej obisk sportnih vaj obvezen. Kdor se ne bo izkazal, da je vaje obiskoval, ne bo pripuščen h skušnjam.

Pridemo k lahki atletiki. Med Francozi in Angleži se je vršil doslej vsako leto boj v teku povprek po deželi (z zaprekami; cross country). In sicer zmeraj na Angleškem. Francozi pravijo, da jim je vsakoletno potovanje v Anglijo predrago, in predlagajo, naj se vrši tekma enkrat na Francoškem, drugič na Angleškem. Angleži ta predlog odklanjajo. Francozom je pa prišlo sedaj na misel, da bi se te tekme sploh razširile na vso Evropo. Misel je izborna, posebno še, ker bo cross-country na olimpiadi najbrž odpravljen. Tako evropsko mojstrstvo bi bilo lepo nadomestilo. — Znani francoski lahki atlet G. André si je priboril že pred vojsko pri neki tekmi naslov »popolnega atleta«.

5. julija 1924 je položil v Colombes pri Parizu olimpsko prisego, sedaj so ga pa imenovali za viteza častne legije. — Amerikanci si zmeraj kaj izmislijo. Naenkrat so hoteli vedeti, katere deklice-učenke so v sportu boljše, črnolase ali plavalase. Vprizorili so tekme, ki se jih je udeležilo 300 črnolask in 300 plavalask. V teku in plavanju so bile črnolase boljše, v gibčnosti in jahanju pa plavalaske. Zmagovalke so izločili, jih na novo vadili in spet poslali v boj. Sledečji jih je ostalo še šest: štiri črnolase in dve blondinki. Končni zaključek je torej za črnolase boljše. Preden bi pri nas kaj takega napravili, bi morali najprej pogledati, če si blondinke niso pomagale z vodikovim superoksidom. — Kakor bosta odrinila te dni po svetu Amerikanca Paddock in Murchison, tako sta odšla od doma tudi Finca Taipale in Myrrhae. Dočim pa prideta Amerikanca seveda nazaj, bo ostal Taipale v svoji novi ameriški domovini, za Myrrhae-a se pa še ne ve. Taipale je izborni metalec diska, zmagal je pri olimpskih igrah v Stockholmu l. 1912; meče okoli 48 m. V Ameriki je dobil dobro službo. Myrrhae je zmagal v Antwerpnu 1920 in v Parizu 1924 v metu kopja; pred kratkim je imel še svetovni rekord s 66.10 m. Brali smo, da je tekmoval potem v Tokio na Japonskem. Od tam je šel v Kalifornijo in je tudi on dobil dobro službo. Vstopil je kot član v Olympic Club v San Francisco. Pravi, da bo šel domov šele leta 1928. in da bo na takratni olimpiadi zadnjič nastopil v boju narodov za barvo svoje finske domovine. — Nurni je prišel v Ameriko, najboljši tekač na daljše razdalje, kar jih je kdaj videl svet. Ne samo sportni listi, tudi dnevniki so imeli cele kolone o njem. Sprejeli so ga tako kakor sprejemajo samo vladarje. 300 je bilo pri sprejemu samo atletov in raznih sportnih odbornikov. Najbolj ga hvalijo, ker je tako ponižen. Nihče mu ne bi prisodil, da so v tej neznanosti osebi skrite take sportne sposobnosti. Angleško zna dve besedi: yes (da) in no (ne), kar včasih čisto prav pride, kar pa časniškim poročevalcem seveda ni všeč. Pa tudi sicer je molčeč. Sedaj je 27 let star. Začel je, kakor vsi drugi, z letanjem po ulicah. Startal bo v Ameriki šestkrat ali sedemkrat, prvič 6. jan. v Madison Ponare Garden v Newyorku. Povabil je dobil nešteto. Spomladi gre nazaj v Evropo; trenirati hoče vsaj še do prihodnjih olimpskih iger l. 1928. Torej kakor Myrrhae. Samo, da je Nurni v svoji vrsti razred zase, kar Myrrhae ni.

Nogometski mojster Uruguaya je S. C. Nacional v Montevideo. Od zmagovitega olimpskega moštva je v njem šest igravcev: Petrone, Scarone, Cea, Romano, Nasasi in Urdirean. Klub bo prišel letos v Evropo in bo morebiti pridobil zase tudi znano nogometno čudo, črnca Andrade. Dunajčani se

poleg drugih tudi že pogajajo; cene so pa prav ameriško bajne: Uruguayci zahtevajo za eno igro 4000 dolarjev, Dunajčani ponujajo za dve igri 5000.

Težka atletika govori sedaj o Rigoulotu in rokoborbi v Berlinu. O Rigoulotu smo že govorili, o rokoborbi bomo poročali po zaključku.

Bokser Firpo je prišel v Pariz; se mu zelo dopade in ga ne more prehvaliti. Obiskal bo tudi London in druga mesta. Pravi, da je Italijan Erminto Spalla le slučajno se mu ustavil 14 rund. Za najboljšega bokserja sveta ima Dempseyja (umljivo), nato Gibbonsa, Harry Willsa in Renaulta. V Evropi se ne bo boril. — Erminio Spalla je pozval Dempseyja, pa je ameriška boksna unija njegov poziv zavrnila, češ, ti nisi noben nasprotnik za svetovnega mojstra. — Pač pa je ugodila Gibbonsu, in se bo ta srečal z Dempseyem 4. julija na ameriški državni praznik v Newyorku. — Stari svetovni mojster Jim Jeffries, sedaj 50 let star, nastopa kot sodnik v bokerskih bojih.

V Frankfurtu ob Mainu so napravili velikansko plavalnico, 115 x 22 metrov, vsebinsa 9 milijonov litrov vode. Devet dni je treba, da je napolnjeno. — Arne Borg gre v Ameriko; s seboj vzame dva zadnja nova rekorda, pač najboljša spremljevalca.

V Los Angeles v Ameriki so napravili štiri nove avtomobilne rekorde. 50 milj so vozili s povprečno hitrostjo 206.950 km na uro (milja je 1609 metrov), 100 milj z 205.990 km, 200 z 203.210 km, 250 z isto hitrostjo. — Nov popolnoma izvožen rekord na uro je pa 17. dec. napravil znani angleški dirkač Eldridge v krasnem avtodromu Montlhéry pri Parizu: 210.895 km; prejšnji je bil 175.563 km. — Nemško avtomobilno razstavo v Berlinu si je v 9 dneh ogledalo okoli 400.000 obiskovalcev.

Francoski aeronavt Doret je 29. dec. v Etampes preletel 1000 km v času, ki znači 221.700 km na uro; nov rekord. Odletel je ob 11:14:42 in je pristal ob 15:45:14. Dosedanji rekord sta imela Amerikanca Harris in Lockwood z 205 km, 29. marca 1923.

Usnjeni suknjiči

Ječice, čepice — vse lastnega izdelka — kožuh, in slovite zimске SUKNE nudi najsolidnejše tvrdka

Drago Schwab v Ljubljani.

Naznanila.

>Ljubljana< bo imela v novem letu prvo pevsko vajo v četrtek 8. t. m. ob 8. za skupni zbor.

Sentpeterski družabni klub v Ljubljani priredi ob priliki petletnice obstoja svojega kluba v soboto 10. januarja ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu velik družabni večer z najraznovrstnejšim sporedom. Na sporedu so solo-pevske točke, šaljivi nastopi i. t. d. Ves večer sodeluje salonski orkester Drav. div. godbe. Usojamo si tem potom uljudno vabiti vse osobito še prve člane in članice kakor tudi vse prijatelje kluba na ta večer. Vstopnina 10 Din. — Odbor.

Društvo najemnikov za Slovenijo opozarja, da se vrši prihodnja javna odborova seja v sredo, dne 7. t. m. ob 20. uri v veliki dvorani Mestnega doma. Društvena pisarna daje članom dnevno od 18. do 20. ure informacije: Sv. Petra cesta 12, pritličje, desno.

Litija. Danes (v nedeljo) ob 8 zvečer priredi podružnica Jugoslovanske Matice v Sokolskem domu v Litiji »Strinbergova« igro »Pelikana«. Ker se igra ne ponovi in ker je čisti dobiček namenjen Jugoslovanski Matici, vabimo občinstvo k obilni udeležbi.

Poizvedovanja.

Dotična mlekarica, ki je 2. t. m. zjutraj našla uhan, se naproša, da ga proti nagradi odda v gostilni na Krakovskem nasipu 14.

Našla se je damska ura na Poljanski cesti. Več se poizve: Škofja ulica 8, pritličje, levo.

Izpred sodišča.

§ 104 s. k. z. Največ obsodb v kazenskih zadevah povzročajo prestopki zoper § 104. — Stražniki, orožniki, financarji, dacarji in uradni slugi, ki imajo največ slikov z našim ljudstvom v tem ali onem oziru, imajo največ prilike, da se poslužijo tega obrambnega paragrafa v zaščito oblasti. Opravičeno je iz gotovih vzrokov, da se zaščiti avtoriteta teh uradnih oseb, vendar pa rodi brezobzirna uporaba tega paragrafa za naše ljudi, posebno za one, ki govorijo včasih »kar tje v en dan« in morda ne mislijo nič slabega, pretežke posledice. Ljudje v večini slučajev nimajo niti najmanj namena žaliti državnega uslužbenca. Vesel ponočnjak, katerega je opozoril stražnik, da naj gre mirno domov, izusti v svoji nepremišljenosti besede: »Pusti me policaj, saj te mi plačamo, jaz grem pa domov,« ali pa: »Puste me, proklet« — in zadostuje. Plača kazen za prestopki policijske ure ali cestno policijskega reda, obenem pa pride še pred senat deželnega sodišča radi žaljenja uradne osebe. In obsodba je neizogibna, ker za ta prestopki ni treba drugih prič, kot izpoved zapriseženega ujaljenega državnega uslužbenca. Kaznovali so se ti prestopki po § 104 srbskega kazenskega zakonika takoj, ko smo ga prevzeli iz srb. kaz. za-

konika, samo z zaporno kaznijo. Še le kasneje, ko so se zavzeli za zadevo pred vsem slovenski sodniki, se je spremenil ta zakon glede izvršitve kazni v toliko, da se more spremeniti danes zaporna kazen v denarno globo. Le, če se ta ne plača, sledi zaporna kazen, katere pa se vsak, če je le možno, izogne in raje plača, mesto da bi sedel v naših zaporih.

Par slučajev: Pride v hišo orožnik, ni sluga, župan, tajnik ali kdo drugi podobni. In zgodi se, da jih domačini v dobri veri, da imajo prav, malo neprijetno nahrulijo. Sledi ovadba, tožba in tudi obravnava, dasi se obsojenec res niti sam ne zaveda, da je napravil kako hudodelstvo. In tako dobe prve zaznamke v svoj kazenski list starejši moški in ženske, ugledne osebe, ki niso imele do takrat še nobene sodne kazni, najmanj celo od senata deželnega sodišča. In kazen drži, vpiše »in plačati jo je treba ali presedeti zapor brez obzira na socialno stališče obtoženca ali obtoženke. In poleg tega so te kazni še precej občutne. Zadoštuje včasih nepremišljena, na sebi kaj nedolžna beseda in že tvori žalitev in povzroči obsodbo po tem nevarnem paragrafu. Torej, ljudje, pazite!

Zdravstveni vestnik.

Transfuzija krvi.

Mnogo se danes govori o transfuziji krvi, navadno pa ljudje ne vedo, kako se napravi pretok krvi iz zdravega človeka na bolnega.

Do svetovne vojne so zdravniki le v izjemnih slučajih poskušali to sredstvo, kajti osebe, na katerih se je to izvršilo, so pogosto umrle ali pa težko zbolele.

Danes je ta nevarnost izginila in vsakdo lahko brez vsake neprilike dobi injekcijo tuje krvi. Te vrste operacij so se v zadnjih letih tako izpopolnile, da moremo reči, da je tehnika, uporabljena l. 1914., k današnji to, kar je samokolnica v primeri z avtomobilom.

Za ta napredek se imamo zahvaliti nekaterim znanstvenikom: Amerikan Moss je pokazal, da se ljudje delijo v štiri krvne skupine in da se samo pri ljudeh ene in iste skupine da kri injicirati brez nevarnosti. Če na primer bolnik spada v II. skupino, sme dobiti kri samo od osebe, ki spada v isto skupino. Vendar pa osebe, ki spadajo v IV. skupino, lahko oddajajo svojo kri komurkoli in osebe I. skupine lahko dobiyo brez vsake nevarnosti injekcijo krvi od kogarkoli. Danes na primer iščejo po Parizu mnogo oseb, ki spadajo v IV. skupino. Ti prodajajo svojo kri komurkoli, kdor jo rabi. To so profesionalisti svoje vrste. Kri jim plačujejo približno gram po 1 frank. Navadno je treba injekcije 200, 300 ali 400 gramov krvi za eno transfuzijo, možak dobi torej za svojo kri 200, 300 ali 400 frankov. Tako je marsikdo, ki je brez dela, ali slabo služi, zelo zadovoljen, da more dati nekaj svoje krvi in si na ta način služiti denar.

Pred leti je še obstojala nevarnost, da se kri strdi, če teče po cevi od dajalca k jemalcu; v tem slučaju je jemalec moral umreti.

Profesor Jeanbrau (Montpellier) je pokazal, da se kri ne strdi, če se ji pridene malo citrata sode. To metodo so Francozi uporabljali med vojno in z njo rešili veliko število ranjenecov.

Kri, ki se v tej zmesi vlija v novo telo, pa večkrat povzročuje mrzlico. Radi tega je dr. Bécart, asistent kirurga Viktorja Paucheta izumil nov aparat za injiciranje čiste krvi. Transfuzija krvi se na ta način izvršuje zelo lahko in varno. Pri tej novi metodi ne obstoja noben kontakt med dajalcem in jemalcem, ki se niti ne vidita.

Transfuzija krvi pa ne škoduje dajalcu, temveč mu je nasprotno zelo koristna. Neki pariški zdravnik, specialist transfuzije krvi, je dejal, da je v Parizu med štirimi milijoni prebivalcev en milijon, za katere bi bilo jako dobro, če bi jim puščali kri, ker imajo premočan krvni pritisk v žilah, in en milijon ljudi, ki bi morali dobiti kri, ker so slabokrvni ali pa ker imajo preslab krvni pritisk v žilah.

Danes torej rek: »Svojo kri bi dal zanj.« nima nobene veljave več. Kdor da kri svojemu bližnjemu, ne stori nobenega junaškega čina, ki ga slavijo po časopisih, kot se je to godilo še pred leti. To je navadna usluga, ki jo plačajo s par sto franki.

Transfuzija je danes čisto vsakdanja zdravilna metoda, kot na primer injekcija kakega umetnega seruma.

Transfuzija rešuje umirajoče, ozdravlja zastrupljene ali težko slabokrvne.

Po svetu.

sv Manjšinski institut na dunajski univerzi. Na pravkar otvorjenem institutu za narodne manjšine bo poleg drugih strokovnjakov predaval kot prvi bivši zvezni kancelar dr. Seipel »O duševnih temeljih manjšinskega vprašanja. Svoja predavanja začne sredi teka meseca.

sv Zaščitna cepitev proti jetiki. V berlinskem mestnem zdravstvenem uradu in na raznih otroških klinikah preizkušajo tačas dr. Hans Langerjevo protituberkulozno cepivo iz zamorjenih jetičnih bacilov. To cepivo za več mesecev zaščiti telo proti obolenju na jetiki. Cepivo hočejo v prvi vrsti uporabiti za zaščito cepitev dojenčkov v jetičnih družinah.

Zanimivosti.

KDO JE OSENDOVSKI?

Lani je izdal Osendovskij znamenito delo: Gods, men and beasts (Bogovi, ljudje in živali), v katerem nam pripoveduje svoje doživljanje v Osrednji Aziji. Na stotisoče izvodov je šlo med svet in oznanjala so se nova dela. Naenkrat pa pride Sven Hedin in reče, da si je Osendovskij vse doživljanje izmislil, da se podatki z resnico ne ujemajo itd. Ker je bil Osendovskij ob času Hedinovega napada v Afriki na lovu za novimi dogodki, mu ni mogel odgovoriti. Pač so se pa oglasili prijatelji Osendovskija. Slednjič so se dogovorili, da bosta Osendovskij in Sven Hedin imela letos v Berlinu javno disputacijo, nekako tako, kakor beremo v Luthru in Eckeru. Takrat se bo spet veliko pisalo in govorilo in zato je dobro, če podamo par podatkov o Osendovskiju.

Osendovskij je bil že pred vojsko v Rusiji in na Poljskem znan kot pisatelj in časnikar. Njegov oče, Poljak, je bil zdravnik na deželi. Kmalu je umrl, in deček si je moral denar služiti sam. Čeprav sem bil reven, mi ni nikdar manjkalo denarja, pripoveduje sam. Kot otrok je bil bolehen; ko ga je pa neki njegov sorodnik vzel s seboj na lov gor na polotok Kola, visoko na severu, so kraljevalni mah izginili, in Osendovskij je postal krepak in sposoben, da prenaša največji napot.

V prvi vrsti se je pečal z kemično geologijo in gospodarsko geografijo. V Rusiji so ga že kmalu poznali kot izvrstnega poznavalca sibirskih premogovnih zakladov in zlatih najdišč. V rusko-japonski vojni je bil izvedenec Kuropatkinov za preskrbo armade s kurivom. Pri grofu Witteju je bil svetovalec za industrijske zadeve. Vseruski svetel za zlato in platino mu je preskrbel vodilno ravnateljsko mesto, in izdajal je rudarski list »Zlato in platina«. Politehniški inštitut v Petrogradu mu je dal profesuro, za kemijo in gospodarsko geografijo. Za znanstvene zadeve je moral večkrat potovati po najbolj neznanih krajih Sibirijske in Mongolije. Poleg znanstvenih del in teoretičnih spisov je objavil pred vojsko petnajst zvezkov splošne vsebine.

Tudi politično življenje ga je zavrtilo. Po rusko-japonski vojni je prevzel organizacijo za odcepitev Vzhodne Sibirijske od Rusije. A revolucija je trajala samo dva meseca, in tudi vzhodno-sibirsko gibanje je bilo zatrto. Osendovskij se je sam javil sodišču, v noči od 15. na 16. jan. 1906 so ga zaprli. Obsojen je bil na smrt, na priprošnjo grofa Witteja pa poveljstven na dvajsetletno ječo.

Ko so ga izpustili iz zaporov v Sibiriji, mu je bilo zelo težko dobiti kakšno pripravno službo. Svetovna vojna in tej sledeči polom sta ga zopet zdramila. V Sibiriji je služil v Kolčakovski armadi proti boljševikom; mislil je, da bo Kolčak uresničil misel avtonomne Sibirijske, kar je bil ideal Osendovskijev. Pa Kolčak je bil velik reakcionar in avtokrat. Zato je pustil Osendovskij službo v Kolčakovem finančnem ministrstvu in je postal član poljske misije, ki je bila kakor druge pridružena Kolčakovski vladi. Tedaj je boljševistični val zagrabil Sibirijo v drugič. Osendovskij je zbežal. Sad tega bega je omenil na knjiga. Na Poljsko prišel je, ga je poslala poljska vlada kot poslanika h konferenci v Washington. Od tedaj naprej je profesor kemije in gospodarske geografije v Varšavi.

Spisal je še dve knjigi: V džunglah gozdov in ljudi — ter: Od predsednika v ječo. V prvi pripoveduje doživljanje in opazovanja prejšnjih potovanj, izvršenih v Aziji po naročilu znanstvenih zavodov; v drugi, ki bo izšla v par tednih, pripoveduje dogodke po rusko-japonski vojni, tedaj, ko je organiziral v Vzhodni Sibiriji revolucijo.

Vsekakor zelo burno življenje, polno sprememb in dogodkov. Koliko so pa njegove knjige vredne, to bomo videli po javni razpravi s Sven Hedinom.

IZREDNO BOGATO NOVO ODKRITJE.

Lani je priobčil »Slovenec« listek o mongolskem srednjeveškem mestu Karakoto in o raziskovanjih slavnega ruskega učenjaka Kozlova. Po dvajsetmesečni odsotnosti se je sedaj Kozlov vrnil. Pripeljal je s seboj nad 50 velikanskih zabojev z najdragocenejšimi predmeti, ki jih je nabral zlasti v puščavi Gobi, oziroma ob njenih robovih. Karakoto, nekdanje glavno mesto Tangutov, je nanovo preiskal. K najdragocenejšim zakladom računi knjižnico 2500 knjig, v sedmih jezikih. Med njimi so zvezki, pisani v doselej neznanem jeziku. Na srečo je pa našel Kozlov tudi besednjak tega jezika. Poleg knjig omenja, slike, umetne vezenine, zlate in bronaste okraske itd. Leningradska akademija umetnosti bo napravila za to nenavadno bogato in pomembno zbirko posebno razstavo.

PRODAJA NEMŠKE POSESTI V KAMERUNU.

Del afriške nemške kolonije Kamerun je pripadel Angliji. Posestvo prejšnjih nemških lastnikov so sedaj Angleži na javni dražbi prodali. Nemei so po svojem časopisju agitirali, naj bi se dražbe udeležili tudi nemški finančniki in bi prišlo posestvo tako v nemške roke nazaj. A večino zemlje je kupil An-

glež Trek Hart za 220.000 funtov. Rekel je, da kupuje samo iz špekulacije, da pa ne bo na noben način prodal niti najmanjšega koščka kakšnemu Nemcu.

O RUSKEM ČASOPISJU.

V švicarski »Zürcher Zeitung« pripoveduje ruski dopisnik na kako niste stopnji je rusko časopisje. Vse rusko življenje je mehanizirano in najbolj nam to pokažejo časniki v Moskvi. Navidezno so tako ponosni in samostojni, v resnici so pa samo igrači v rokah boljševizma. Na zunanji govorijo o redu, delu in življenju, doma pa životarjenje, gospodarsko ohromelo, duševno nesamostojno. Navidez je vse isto kakor prej: iste črke, ista oblika, ista vsebina, inozemstvo in domovina, dežela in glavno mesto, gospodarstvo in pravo, umetnost in znanost. V resnici se pa vrti vse okoli Lenina, okoli marksizma in komunizma, okoli zmage svetovne revolucije. Danes ravno tako kakor pred sedmimi leti, samo v neprimerno večjem merilu. Potem se ne moremo čuditi, da rusko ljudstvo nima objektivnih nazorov o političnih in socialnih strujah v Evropi in da zares veruje v nepremagljivost komunistične misli.

PAZNOVERJE NA MADAGASKARJU.

Na otoku Madagaskarju pobijejo vsako leto na tisoče otrok. »Čarovniki« izkoriščajo praznoverje ljudstva, vsak na nedeljo ali torek rojeni otrok mora biti takoj umorjen. Kajti ta dva dneva sta nesrečna. Misionarji se borijo proti tej grozovitosti, kar morejo, pa jim bo le morala priti državna oblast na pomoč.

KORISTNA MUHA.

Med najbolj nadležne in škodljive živali štejemo pač po pravici muhe in mušice. So pa tudi muhe, ki nam koristijo; na Japonskem in Kitajskem take muhe celo umetno gojijo in redijo. In sicer zato, ker so te muhe največje sovražnice nekega hrošča, ki razjedajo sadje in zelenjavo. V par dneh je vsak sadovnjak očistil. Amerikanci so zvedeli za koristne lastnosti japonske in kitajske muhe in so poslali kar tri ekspedicije tja, da študirajo način reje in način pomikanja hroščev. Oni hrošči napravijo v ameriških sadovnjakih in na zelenjaki ogromno škodo.

ČAJNI ŽLIČICI V ŽELODCU.

Anglež Cecil Baines je pred štirimi leti požrl dve žličici čaja. Leta 1920 je nekoga na cesti oropal in so ga obsodili na eno leto ječe. Tri mesece je sedel, nato se je pa hotel sam umoriti in je požrl dve čajni žličici. Povedal je zdravniku, kaj je naredil; ta se mu je pa v obraz smejal in mu je rekel, da simulira, ker hoče priti v bolnišnico. Odšel je zapor, na bil vsled novega prestopka kmalu spet notri. Tožil je o neznosnih bolečinah v želodcu in je napravil na ministrstvo vlogo, s prošnjo, naj ga rentgenizirajo. Ministrstvo je prošnjo ugodilo, samo sam mora stroške plačati. Rekel je, da jih bo. Preiskali so ga z žarki in so res videli žličice v želodcu. Operirali so ga, in sedaj je spet popolnoma zdrav.

KAKO JE HARROLD LLOYD POSTAL FILMSKI IGRALEC.

Po vsem filmskem svetu je znan priljubljeni kinoigralec veselih prizorov Harrold Lloyd. Zanimivo je, kako je postal igralec. Iztaknil ga je Charlie Chaplin. Harrold Lloyd je sin revne matere. Preživljal se je, kakor večina velikomestne ameriške mladine, s prodajanjem časopisov v Chicagu in po vlakih kateri vozijo med Chicago in New Yorkom. Med ameriški kolporterji je velika konkurenca. Kdor je spretnjši in glasnejši, tisti več proda in več zasluži. Harrold Lloyd je bil kot 14 leten deček slaboten in tihega glasu. Posel mu ni donosil dovolj. Moral si je pomagati na druge načine. Pri nakupovanju zelenjave, kruha in mesa se je rnil vedno tja, kjer je bilo največ ljudi. Nakupil je, kar sta rabila z mamo za tisti dan. Ko je bilo treba plačati, je naenkrat opazil, da mu je denar ukraden ali pa da ga je zgubil. Znal je izvrstno izražati strah in obupnost, kaj bo mama rekla, kaj bota jedla, da bo tepen. Napravil je tak krenjavost obraz, kakor da že padajo udarci po njegovih golih bedrih. Večinoma se mu je povzod igra posrečila. Nakupovalci so ga tolažili, plačali nakupljeno in mu še navrgli kakšen drobiž. V takem vlemestu kot je Chicago je šla igra izborna v klasje. Danes tu, prihodnje dni drugje. Bogve, kako dolgo bo bil tako vlek svet in dobre ljudi za nos, da ga ni dobil Charlie Chaplin. Slučaj je namenil, da je baš pred njim dva dni zapored ponovil isto igro, kar je nemalo vzbudilo Chaplinovo pozornost. Segavi deček mu je ugnjal, pa ga je odpeljal v filmsko mesto Hollywood.

O BRADI.

V nemškem listu »Umschau« beremo, kako pogosto so vplivali na modo brade posamezniki, v prvi vrsti vladarji. Do Aleksandra Velikega so nosili Grki polno brado; Aleksander Veliki je brado odpravil in možki so hodili do rimskega cesarja Hadriana obriti okoli, torej brez kakšne brade (Aleksander je umrl l. 323 pred Kristusom, Hadrian je pa vladal 117—138 po Kristusu). Po

Hadrianu se je uveljavila zopet polna brada. In tako naprej. V novejšem času je isto. Le pogledmo brado cesarja Viljema v sedemdesetih letih, »doseženo« je, (brke pokonci) v devetdesetih letih itd. Po letu 1918 je na Nemškem polna brada izginila, kakor da bi hoteli s njo odstraniti tudi spomin na vojna leta. Prišel je kratek čas, ko je bilo videti, da si bo priborila zmago prikončena brada. Pa ta moda se ni držala in danes je spet vse obratno. Zanimivo je, da začenjajo po »angleško« pristrizene brke izginjati ravno na Angleškem; in sicer je spet oseba iz vladarjeve bližine vzrok: mož edine kraljeve hišerje nosi polne brke, in vez elegantni svet, ki kaj na to drži, ga je začel posnemati. Človek pač rad posnema.

HITROST DOVOLJENE AVTOMOBILNE VOZNE NA ANGLEŠKEM.

Na javnih angleških cestah je bila dovoljena desetaj avtomobilom prav majhna hitrost. Sedaj so jo zvišali in sicer na 32 km na uro. Nam se to silno malo zdi. Krajevne oblasti hitrosti ne smejo zvišati. Postrili so kazni za malomarne šoferje.

DVORSKI NOREC.

Kralj Henrik francoski je imel norca, ki je v beležnico zapisoval neumnosti, ki so se zgodile na dvoru. Nekega dne hoče kralj to beležnico videti. Kako se pa začudi, ko zagleda svoje ime na prvi strani, in vpraša norca, kaj to pomeni. »Sirec«, odgovori norec, »človeku, ki ga nič ne poznate, ste dali denar, da vam kupi konje. Prav za gotovo ne boste videli ne človeka ne denarja.« — »In če se mož vrne?« vpraša kralj. — »Potem zbršem Vaše ime in zapisem njegovo.«

OTROCI.

Mati: »Zakaj nisi delil jabolko s svojo sestro?«

Sinček: »Saj sem ga delil. Dal sem ji pečke in če jih vsadi bo imela celo jablano sama.«

DOBER ODGOVOR.

Deček pride iz šole in pravi materi: »Danes so bili pa samo trije v šoli, ki so znali odgovoriti, kar je g. učitelj vprašal.«

— »Mislim, da si bil ti tudi med temi!«

— »Seveda sem bil.«

— »No, kaj je pa vprašal?«

— »Kdo je šipo ubil?«

OBA DUMAS-A.

Ko je Aleksander Dumas, sin, začel pisateljati, je imel dosti več iluzij nego doznarja. Njegov oče pa je bil takrat na vrhuncu svoje slave. Njegovi romani so mu donosali ogromne vsote, ki jih je razsipal brezskrbno kakor kak Nabob, tako da je bil večni popolnoma brez denarja. Zato je večkrat poiskal kakega izposojevalca, ki mu je pomagal iz zadrege. S te strani je sledeča dogodba tipična.

Bilo je leta 1851., nekaj časa pred »Damo s kamelijami«.

Aleksander Dumas, sin, se sprehaja mirno po bulvaru in sroča svojega prijatelja, slavnega kritika Fiorentina.

— Veseli me, da Vas vidim, dragi prijatelj. Pojdite z mano kositi.

— Prav rad, dragi Dumas, odgovori Fiorentino.

Po poti vpraša Dumas: — Ali imate kaj denarja pri sebi? — Fiorentino pa je bil suh. — Jaz imam namreč samo 10 frankov in to je premalo za dobro kosilo.

— Modrijan je z malim zadovoljen.

— Ne, ne, jaz imam idejo. Moj oče stane dva koraka od tu; grem ga »načeti«. Počakajte me tukaj, pridem takoj.

Za pet minut je Dumas res prišel, toda ves prepadel.

— No, ste dobili? vpraša Fiorentino.

— Zalihog, ne! vzdihne Dumas, zdaj imam pa samo 5 frankov.

ZAPEČATENO ZLATO.

Lord Macanlay (Thomas Babington, velik angleški zgodovinar; r. 1800, u. 1859) je imel rad otroke in se njih družine ni nikoli naveščal. Ko je pisal svoje veliko zgodovino, se je dostikrat spomnil svojega nečaka s pišonom, h kateremu je priložil pol soveraina (sovereign = 1 funt šterlingov, angl. zlat denar) v pečat. Pokril ga je skrbno z voskom, da ga ne bi mogla pošta zapaziti. Da ne bi nečak zlatnika prezrl, je v pismu slučajno omenil: »Najboljši del ženskega pisma je v pismu, najboljši del stricevega pisma pa je v pečatu.«

STARI GENERAL.

Stari general Ziethen in več drugih gospodov je obedovalo nekoč s pruskim kraljem Friderikom Velikim. Sedeli so dle časa za mizo, kakor ima visoka gospoda navado, in stari general, mož osemdesetih let, je zaspal.

Nekateri gospodje so se začeli smeјati in so hoteli začeti šale zbijati. Kralj pa je to prepovedal, rekoč resno: »Govorimo po tistem, da ga ne bomo motili, saj je dovolj dolgo čul za nas.«

KAKO SE ZAVEZE BAHACU JEZIK.

Visok uradnik je bil strasten lovec. Nekeč se je bahal s svojo veliko spretnostjo pri iskanju zajcev.

Star posestnik, ki je slišal bahača, mu je hotel zapreti usta in je rekel: »Gospod, da sem jaz zajec, bi se Vam skril nekam, kjer bi me vse leto ne našli.«

»No in to bi bilo?« vpraša radovedno visoki gospod.

»V Vašo pisarno,« odgovori suho posestnik.

IRSKA PRIPROSTOST.

Neki častnik, ki je živel v vojašnici, naroči svojemu irskemu slugi, naj mu skuha za zajtrk jajce, toda prav v mehko.

Častnik vzame novine in čita deset minut. Pa se začne čuditi, da jajca še ni in pozvoni.

Suga pride in pravi, da jajce ni še kuhano. Zato počaka častnik še pet minut. Nazadnje pa izgubi potrpljenje in pozvoni drugič.

Sluga pride, toda brez jajca.

»Kje je jajce?« zagrmi častnik.

»Oprostite, gospod,« pravi sluga, ukazali ste mi skuhati jajce v mehko, toda jajce je še zmeraj tako trdo, kakor je bilo prej, dasi ga kuham že četr ure.«

UKANJEN TAT.

V Ameriki pride tat v prodajalno kupiti nekaj volne. Ko je bila volna stehšana in potisnjena v vrečo, gre trgovec po drobiž.

Tat, misleč, da ga nihče ne vidi, porabi priliko, izmakne velik kos sira in ga dene v vrečo.

Toda trgovec je videl vse in ko daje možu drobiž, prime vrečo in vsiklikne: »Prav za gotovo sem se moral zmotiti.«

»O, ne,« pravi mož, »prepričan sem, da se niste.«

»No, dobro,« odgovori trgovec, »saj lahko vrečo še enkrat prav stehstamo,« in položi vrečo na tehtnico. »Vidite, pravi, saj sem rekel,« zmotil sem se skoraj za dvajset funtov. Toda če nečete toliko volne, jo lahko nekaj ven vzamem.«

»Ne, ne,« pravi tat, ki se je bal, da ne bi sira našli, »vzamem vse«, in plača rajši za svoj sir visoko ceno za volno.

UKRADENI KONJ.

Španec ukrade Indijancu konja.

Indijanec gre k sodniku, ki vkaže, pripeljati tatu in konja.

Obtoženec začne prisegati, da je konj njegov in da ga je vedno imel.

Sodniku se zdi jako težko stvar razsoditi in hoče skoraj že konja vrniti Špancu, kar pravi Indijanec: »Če dovolite, dokažem, da je konj moj.«

Nemudoma sname s sebe plašč, pokrije z njim konju glavo in vpraša Španca, na katero oko je konj slep.

Ropar ne ve, kaj bi odgovoril, nazadnje pa pravi, da na desno oko.

Zdaj pa odkrije Indijanec konju glavo in vsiklikne:

»Konj ni slep ne na desno ne na levo oko.«

Sodnik pa je takoj razsodil, da je konj Indijančev.

ZVIT SLEPEC.

Slepec je skril petsto funtov v kot svojega vrta.

Njegov sosed, ki je videl, kam je položil denar, pride ponoči in ga vzame.

Ko je slepec pogrešil denar, je začel sumiti, da ga je morda sosed vzel.

Premišljal in premišljal je dolgo časa, kaj bi storil, da bi dobil denar nazaj.

Nazadnje se mu je zazdelo, da je prišel na pravo misel.

Šel je k sosedu in mu je med drugim zaupal tudi skrivnost, da ima kakih tisoč funtov in da jih je petsto že zakopal na varnem prostoru. Nadalje mu je povedal, da hoče ostalih petsto zakopati k že zakopanim.

Sosed mu je prav krepko prigovarjal, naj stori tako, kajti zakopan denar je najbolje spravljeno.

Ko je pa slepi mož odšel, gre sosed brž položiti ukradeni denar, kjer ga je našel, upajoč, da bo tam kmalu dobil tisoč funtov.

Pa se je grdo zmotil. Slepi mož je šel tja, kjer je bil zakopal denar, toda namesto da bi položil v jamo petsto funtov, je pobral denar, ki mu je bil ukraden, in vsikliknil: »Dostikrat slepi ljudje več vidijo, nego drugi na obe oči.«

Erskine-ov dovtip.

Tole povest pripoveduje o lordu Erskine-u, slovitem odvetniku. Nekeč je neki pobalinski voznik kruto in neusmiljeno pretepal svojega kočijskega konja. Lordu se je konj smilil in zato je voznika ostro prijel. »Kaj?« pravi fant, »saj je konj moj in delam lahko z njim, kar se mi zdi.« Ko je to izgovoril, je začela padati nova toča udarcev na ubogo žival. Lorda Erskine-a je to silno razdražilo in udari z vso silo s palico pretepača po plečih, ki se je zvijal in preklinjal, zakaj ga tepe s palico. »Kaj?« odgovori Erskine, ki se ni mogel premagati, da ne bi porabil prilike za šal; »saj je moja; ali ne delam lahko z njo, kar se mi zdi?«

DOBER ODGOVOR.

Sodnik Jeffrey je bil sirov in brezčuten v svojih opazkah do jetnikov, ki so jih pripeljali predenj. Nekeč pokaže s palico na moža, ki bi moral biti obsojen, in reče: »Na koncu moje palice je največji lopov.« Jetnik pa odrezano odvrne: »Na katerem koncu, gospod sodnik?« Nabral Georges

Gospodarstvo.

Krištof Franc, živinorejski inštruktor:

Razstava živine na velesejmu v Ljubljani.

(Referat na okrožnem živinorejskem sestanku dne 29. dec. 1924 v Vel. Laščah.)

Mnogoštevilni obisk konjerejske razstave na ljubljanskem velesejmu kakor tudi zanimanje za razstavo živine v preteklem letu, ki pa se radi nepremostljivih ovir, predvsem pomanjkanja potrebnih denarnih sredstev ni mogla izvršiti, mi daje povod, da kot tajnik velesejskega kmetijskega oddelka že danes na okrožnem sestanku dolenskih živinorejcev prihajam z načrtom bodoče živinorejske razstave v Ljubljani.

Že leta 1912 sem na okrožnem živinorejskem sestanku v Grosupljem govoril o propagandi prodaje odvisne plemenske živine. Istotako ni bilo skoro nobenega živinorejskega sestanka, kjer se ne bi govorilo tudi o prodaji plemenske živine. Tudi na Anketi dne 4. okt. l. t., katero je sklicalo poljedelsko ministrstvo v bivši deželni dvorec, se je poudarjalo, da je treba skrbeti za ugodno vnovčevanje lepe plemenske živine in prašičev. Zato je potrebno, da se takoj resno opremimo tozadevnih priprav, ki jih nam nudi prilika velesejske razstave v prihodnjem letu.

Potreba bodočih živinskih razstav. Vseled porasti našega dinarja so se tudi prodajne prilike poslabšale. Vsakovrstno blago je treba danes že spretno ponujati, da se na ta način boljše vnovči. Naš glavni vir dohodkov pa tvori živinoreja in prašičereja. Prihodnje prilike na velesejmu ne smemo zanemariti ter moramo skrbeti, da bo ta razstava pokazala pravo sliko naše živinoreje in prašičereje. Za to je treba vse storiti, da ta razstava kar najbolje uspe, z mnogoštevilnimi razstavljalci, kakor tudi obiskovalci-zivinorejci.

Kakšne živali naj razstavimo? Razstaviti moramo živali obojega spola tistih pasem, ki se rede v Sloveniji in to so: 1. Encobarvna živina: a) dolenska in štajerska pšenična in siva živina, b) montafonska živina, c) marijadvorska živina. 2. Večbarvna živina: a) gorenjska cikasta (pincgavska) in bohinska, b) simodolska živina.

Kdo naj sodeluje pri bodoči razstavi živine? 1. Vse živinorejske organizacije in to so: a) dolensko in gorenjsko živinorejsko okrožje s svojimi živinorejskimi združenji; b) živinorejski odseki in krajevni živinorejski odbori; c) kmetijske podružnice; d) okrajni zastopi; e) posamezni živinorejci in veleposesniki; f) kmetijski strokovnjaki.

Kako se pripravimo za bodočo velesejsko razstavo? Porabiti moramo zimski čas zlasti mesec januar, da odberemo vse sposobne plemenske živali. Kajti nobena žival, ki ni bila naprej odbrana in točno pregledana, bodisi po rodovni komisiji živinorejske zadruge, bodisi po posebnem odboru velesejskega razstavnega odbora, se ne more postaviti na razstavo. Živinorejske zadruge bodo lahko izvršile svoje vpisovanje v rodovnik ob enem pa izbrale sposobne živali za razstavo. To predobiranje ima to prednost da bo vsak živinorejec na jasnem, je li njegova žival sposobna za razstavo ali ne. Nadalje se bo vsak živinorejec lahko primerno pripravil za boljše oskrbovanje in negovanje. V ostalem pa naj se pritegnejo ekonomski strokovnjaki in živinozdravniki, ki bodo mogli dati izjave, ali so živali sposobne ali ne. Predvsem se bo ozirali, da so živali zgoraj opisanih pasem; vidno mešanih živali ni mogoče sprejeti v razstavo.

Kdo naj nosi stroške razstavljalcev? — Stroške dognov, krmiljenja in oskrbovanja bodo morali nositi razstavljalci sami.

Kdo naj preskrbi denarna sredstva za premije? Denarna sredstva za premije bo moral preskrbeti velesejski kmetijski odsek. Le ta mora pravočasno zaprositi pri poljedelskem ministrstvu za prispevke, nadalje oddelek za kmetijstvo, Kmetijsko družbo in druge gospodarske organizacije ter posamezne živinorejce. Končno se bo porabil tudi dohodek prejšnje razstave za organizacijske stroške in premije.

Koliko časa naj traja ta razstava? Razstava živine naj bi trajala vsaj tri dni. Največ pa je odvisno od denarnih sredstev, ki mu bodo za to na razpolago. V najskrajnejšem slučaju bi se mogla vršiti razstava le en dan; kar pa je odločno premalo časa, da bi si jo mogli ogledati vsi zainteresirani, niti ne bi namognost dogonov in odgonov prenesla lahko

enodnevnih razstav. V načrtu pa so tudi še konjska, prašičerejska, perutninarska razstava ter razstava drobnice in malih živali. Po mnenju razstavnega velesejskega urada, naj bi se vršilo več zaporednih razstav, ki naj se prične takoj ob otvoritvi velesejma ter naj trajajo manjše se vsaka po dva do tri dni. Ker bo moral velesejem prevzeti prireditvene stroške, med katere spada tudi skrb za streho za slučaj dežja, je že iz teh razlogov potrebno, da se vrši več raznovrstnih kmetijskih razstav po vrsti, da se bolj izplača skrbeti za streho. Velesejski urad namerava postaviti posebne nalašč v te svrhe napravljene šotore iz Nemčije, ki se lahko izposodijo in bi tozadevni stroški ne bili preveliki. Zato pa se ravno namerava prirediti več zaporednih imenovanih razstav.

Okrožni sestanki in kmetijska predavanja ob priliki razstave. Da dva do tridnevno živinsko razstavo čim koristnejše izrabimo, naj se skličejo ob tej priliki živinorejski sestanki. Po nazornih predavanjih naj se vrše obhodi in razkazovanja razstavljenih živine. Obiskovalci morajo spoznati vrline in napake razstavljenih živali, da bo več praktičnega uspeha.

Sejem za prodajo plemenske živine naj se priredi zadnji dan živinske razstave. Zlasti nakupi plemenski bikov za Srbijo in Črno goro naj se rezervirajo za ta čas, da bo več privlačnosti za poset.

Na vsak način moramo skrbeti, da oživijo zopet plemenski semnji, zato pa imamo največ prilike ob času velesejma, ko prihaja k nam mnogo tujcev, ko se jim nudi za to priložnost. Le tako nam bo mogoče polagoma prodajati našo odvisno plemensko živino tudi v inozemstvo, zlasti pa v Julijsko krajino, kjer se redi enaka živina kot pri nas in tam že poznajo vrline naše plemenske živine.

Predlog. Vse živinorejske zadruge dolenskega živinorejskega okrožja se naprošajo, da takoj po današnjem sestanku prične s pripravami za bodočo razstavo govedi, prašičev, drobnice in perutnine. Predvsem naj se takoj izvrši odbrava rodovnih živali. Poskrbite, da se postavi zadostno število lepih sposobnih plemenjakov, najboljših krav mlekarice ter najboljših mladih živali z dokazanim potomstvom. Pri kravah mlekaricah naj bo navedena letna množina mleka. Če se ni izvršila poskusna molža je čas, da se sedaj takoj prične. Kjer so v bližini mlekarne, naj se mleko da tudi na maščobo preizkusiti. Vedeti je treba, da ni važna le množina letno namolženega mleka, temveč tudi visok odstotek toščve v mleku. Te lastnosti se vse prenašajo na zarod, zato so ti podatki najvažnejši. Ob priliki prodaje je mogoče s takimi zanesljivimi podatki opremljeno plemensko živino prodati za visoko ceno, ob enem pa se bo moral precejšnja komisija ozirati na te podatke in bo torej višina premije zelo odvisna od teh podatkov. Sploh pa morajo člani živinorejskih združenj z dobrim zgledom pokazati vsem zaostalim živinorejcem, kako moramo usmeriti našo bodočo živinorejo, če hočemo, da nam bo donala toliko, da se izplača. Vse te namere pa naj dajo povod za vse bodoče nadaljevalne razstave, ko se naj uvede medsebojno tekmovanje hasnovite plemenske živine, da se dožene rentabilnosta, ki je končni cilj vsekega pravega živinorejca. O vseh nadaljnjih podrobnostih bodo zainteresirani po kmetijskem velesejskem odseku pravočasno obveščeni.

g Vinski sejem priredi vinarska zadruga »Ljutomerčan« r. z. z. o. z. za Ljutomerski in ormoški okraj v svoji centralni kleti v Obrežu pri Središču, želez. postaja Središče ob Dravi in sicer v torek dne 20. januarja 1925 ob 11. predpoldne po prihodu vlaka. Na poskušnjo in prodaj bodo samo zajamčeno pristna Ljutomerska vina l. 1921, 1922, 1923 in 1924 vseh vrst in gorje. Vinogradniki prinesejo ta dan tudi svoje vinske poskušnje iz celega Ljutomersko-ormožkega vinogorja v zadrugo centralno klet in vinski kupcem in gostilničarjem bo s tem dana prilika, da se brez večjih stroškov in potov v najkrajšem času orientirajo o naših razpoložljivih vinskih zalozah, o kvaliteti vin, o cenah itd. Razen navadnih namiznih vin in mešanih vrst, bodo na razpolago tudi sortirana vina kakor: šipon, rizling, burgundec, rulandec, muškadni silvanec itd. Vsi znamenitejši vinogradniki in graščinski posestniki Ljutomersko-ormožkega okraja bodo imeli ta dan na razpolago svoja vina v zadrugi centralni kleti. Poskusila se bodo lahko

najfinejša vina iz Jeruzalema, Vinskega vrha, Kajžarja, Koga, Gomile, Brebrovnika, Plovca, železnih dveri itd. Zato se vlijudno vabijo vsi vinski zainteresirani, trgovci in gostilničarji s prošnjo, da počakajo z nakupom novih vinskih zaloz, dokler se ne prepičajo o izvrstni kakovosti in primernih cenah naših Ljutomerskih vin. Kdor hoče iti v gorice, so mu vodniki in tudi vozovi na razpolago. Železniške zveze so zelo ugodne. Vsak pride v Središče ob Dravi okrog pol 11. predpoldne in nekoliko po 4. popoldne zopet odhaja. Vsi vinski zainteresirani se prosijo, da javijo takoj svoj prihod po dopisnici na naslov: »Ljutomerčan«, — Sv. Boltenk pri Središču. — Centralna klet, kjer se vrši dne 20. januarja vinski sejem, leži ob veliki cesti 20 minut od kolodvora Središče. Udeležite se tega vinskega sejma! — Vinarska zadruga »Ljutomerčan« r. z. z. o. z., Sv. Boltenk pri Središču.

g Dinar osem centimov. Kakor se je v v borzijskih krogih že dolgo pričakovalo, je danes dosegel dinar v Curihi 8 centimov. Medtem ko sta dolar in lira trajno padala, je dinar solidno rasel, kar pomeni, da ima zunanji svet kljub notranjim zmedam zaupanje v finančno moč Jugoslavije. Zanimivo je, da sta se zadnje čase na mednarodnem trgu tudi London in Pariz okrepila.

g Poravnalno postopanje. — O imovini Edvarda Kadušerja, lastnika koncesionirane kemotehnične laboratorije »Lavoisier« v Celju se je uvedlo poravnalno postopanje. g Izredni občni zbor. Zadruga slavnikaarjev in klobučarjev v Domžalah ima svoj redni občni zbor 25. januarja 1925.

g Pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe s Češkoslovaško. Kakor javljajo listi, se bodo pričela pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe s Češkoslovaško takoj po zaključku pogajanj z Avstrijo. Nova trgovska pogodba bo sklenjena na podlagi največje ugodnosti. Gospodarske korporacije so že začele z zbiranjem potrebnega materiala.

g Plačilne težkoče dunajske Holzbanke. Kakor javljajo listi z Dunaja, se nahaja avstrijska Holzbank v plačilnih težkočah.

g Graška »Genossenschaftsbank« pod poslovnim nadzorstvom. Iz Gradca poročajo, da je zaprosila »Grazer Genossenschaftsbank A. G.« za poslovno nadzorstvo in zaprla svoje blagajne.

g Češkoslovaška produkcija železa v letu 1924. »Narodni Listy« cenijo češkoslovaško produkcijo železa v letu 1924. na 1.050.000 ton, v letu 1923. na 800.000 ton ter na 380.000 ton v letu 1922.

g Poljska trgovinska bilanca. V prvih 9 mesecih lani je poljska uvozila za 1003 milijone zlatih frankov tujih produktov, izvozila pa svojih produktov za 898 milijonov zlatih frankov. Potemtakem je bila bilanca poljske zunanje trgovine pasivna za 107 milijonov zlatih frankov.

g Romunija prepovedala izvoz pšenice in moke. Romunski ministr. svet je sklenil prepovedati izvoz pšenice in moke.

g Obtok bankovcev v Češkoslovaški. Na dan 23. decembra 1924 je znašal obtok bankovcev v Češkoslovaški 8211 milijonov K č., kar pomeni napram prejšnjemu izkazu z dne 15. decembra 1924 porast za 96 milijonov K č.

g Jadranska izložba v Splitu. Splitski listi poročajo, da se bo letos poleti vršila v Splitu gospodarska razstava, ki bo obenem tudi delala propagando za tujski promet. Trgovinsko ministrstvo je za to že odobrilo kredit 150.000 dinarjev.

g Češkoslovaška zunanja trgovina v novembru 1924. V mesecu novembru lani je znašal izvoz v Češkoslovaško 1515 milijonov češkoslovaških kron, medtem ko je znašal izvoz, kakor smo že javili, 1765 milijonov K č. Iz Jugoslavije je Češkoslovaška uvozila v mesecu novembru lanskega leta za 54 milijonov K č., kar predstavlja 3,6 odstotka vsega češkoslovaškega uvoza. — V prvih 11 mesecih lani je uvozila Češkoslovaška za 14.040 milijonov K č. tujih produktov ter izvozila za 14.910 milijonov K č. svojih produktov, tako da je bila bilanca zunanje trgovine v tem razdobju za 870 milijonov K č. aktivna napram 2171 milijonov K č. v istem razdobju leta 1923.

g Produkcija premoga v Nemčiji. V mesecu novembru 1924. je bilo v Nemčiji naloženo 10,7 milijona ton črnega premoga, 11,5 milijona ton rjavega premoga ter produciranih 2,3 milijona ton koksa.

g Nov carinski aglio na Ogrskem. Iz Budimpešte poročajo, da je finančni minister odredil s 1. januarjem letos znižanje aglia od 17.000 na 15.000 (toliko papirnatih kron za zlato krono).

Borze.

3. januarja 1925.

DENAR:

Zagreb. V prostem prometu notirajo: Italija 2.7150 (27050—2.7350), London 306.25 (304.85—307.85), Newyork 63.35 (63.90 do 64.90), Pariz 3.50 (—), Praga 1.95 (1.9430 1.9730), Dunaj 0.0908 (0.09—0.0920), Curih 12.585 (12.56—12.66).

Curih. Belgrad 8 (7.9250), Berlin 1.2210 (1.22), Italija 21.73 (21.65), London 24.86 (24.38), Newyork 513 (513), Pariz 27.84 (27.85), Praga 15.50 (15.45), Dunaj 0.007225 (0.0072), Bukarešt 2.6250 (2.65), Solija 2.75 (3.75).

Za 100 dinarjev se je danes dobilo: 1.45 dolarjev, 7.95 šv. frankov, 6.5 šilingov, 110.000 a. kron, 50.60 K č., 38.56 lir. 108.695 ogrskih kron, 30.25 belgijskih frankov.

Križem sveta.

Francoska vlada je izdala nove odredbe glede bivanja tujcev na Francoskem: če ostane tam več kot 14 dni, si moraš nabaviti v 48 urah identitetno izkaznico. Na tri leta se morajo izkaznice obnoviti.

V Parizu so napravili restavracijo, v kateri se mize in stoli premikajo, 170 metrov na uro. Namen je, da pridejo gostje v bližnji stik.

Banka »Di Santo Spirito« v Rimu je začela spet poslovati. Ustanovil jo je že papež Pavel V. leta 1606. Leta 1874. so jo zaprli, sedaj pa spet odprli.

Parnik »Moldavia« je pripeljal v London prvo pošiljatev avstralskega surovega masla, napravljenega iz pasterizirane smetane.

Obiskovalci mesta Tripolis v Afriki so ocharani ob lepoti izkopane palače rimskega cesarja Septimija Severa; na stotine je spomenikov, večino so prinesli Rimljani iz Grčije tja, nekaj je pa tudi pristno rimskih.

70letnico roken sta praznovala Angleži in Angležinja Raven, oba 95 let stara.

Rimski gostilničarji so zelo razburjeni, ker hočejo napraviti oblasti javno obednico za romarje.

Ker je pariška pitna voda dišala po kreozotu, so nastavili posebne poskuševalce vode, ki »delajo« po osem ur, vsako uro poskusijo drugo vrsto vode; zelo težko jih je dobiti, ker ne smejo uživati ne alkohola, ne kave, ne čaja, in tudi kaditi ne smejo. Bog ve, koliko jih spravimo v Ljubljani takih skupaj.

Londonska policija ne mara, da bi imele dame klobuke pregloboko doli potisnjene in previsoke kožuhaste ovratnike; ko stopijo iz tramvaja, ne vidijo avtomobilov in se je zato zgodilo že veliko nesreč.

Ruski častnik Renner je iz ljubezni do svoje neveste, ki je bila židinja, prestopil iz pravoslavne cerkve v židovsko; pa se je skesal in se je pred oknom svoje mlade žene obesil na drevo.

Ameriška bojna ladja »Washington«, ki so jo morali po washingtonski pogodbi potopiti, se je potopila šele po štiridnevem prav hudem obstreljevanju s težkimi ladijskimi topovi.

Francoski finančni minister Clementel namerava odpraviti monopol na tobak in vžigalice.

V mestu Ribinsk na Ruskem so našli te dni Stradivarijeve gosli, ki so bile pred 20 leti ukradene belgijskemu pianistu Evgeniu Ysaye.

Najgloblja točka v morju meri 9921 m, blizu japonske obale.

V hotelu Majestic v Parizu se je zbralo 20 bogatašev, lastnikov severoatlantskega trgovskega in potniškega brodograja. Govorili so o vprašanjih, tičočih se prekoatlantskega prometa.

Angleški kralj je podaril vsakemu čez 60 let staremu uslužbencu v gradu Windsor cent premoža za božičnico; nad 800 oseb je bilo obdarovanih.

Na španskem otoku Mallorca so se pogreznila tla v obsegu 140 kvadratnih kilometrov; več vasi je uničenih, škoda je velika.

Zadnji voz nekega ameriškega vlaka se je odpel in je padel z višine 20 metrov v vodo; bilo je več stopinj pod ničlo; kdor se je rešil, je umrl na posledicah mraza.

V Carigradu so prišli nasled trgovini s ponarejenim vinom: mešanica bakra, žvepla, alkohola in goveje krvi. Dober tek!

OTROKA VZAMEM

v popolno in dobro oskrbo. Naslov pove uprava pod 32

Franc Erjavet

»pri zlati lopati«
trgovina z železnilno
Ljubljana, Valvazorjev trg 7
(prej Hammerschmidt)

priloga svojo bogato zalogo raznovrstne telezmine ter tudi prvovrstni daljinske »Fortland cement« po nizki ceni.

SREČNO NOVO LETO

želi

MARIJA VEHOVC

modna trgovina

LJUBLJANA

KONGRESNI TRG ST. 4.

SLUŽEO V PISARNI

IŠČE narednik, ki želi izstopiti iz vojaške službe; star 25 let, ima 5 razredov gimnazije in je vajen vseh pisarniških del. Naslov pri upravi »Slovenca« pod 8226

Roliče dakle

izobraženo, simpatično in pošteno, IŠČE SLUŽBE kot plačilna natakarcia ali blagajničarka, najraje v Mariboru. Sprejme tudi mesto prodajalke v trafikli, pekarni ali kaj sličnega. Nastopi lahko takoj. — Ponudbe je poslati na upravo »Slovenca« pod šifro: MARIBOR.

Krojaško POMOČNICO

dobro izurjeno, ki je zmožna tudi moškega dela, takoj sprejme LEOP. RIJAVEC, krojaški mojster, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, 47

ANTON HAFNER

FANCI HAFNER

ROJ. KERŠMANC

POROČENA

ŠKOFJALOKA KOLODVOR

LJUBLJANA VII

4. JANUARJA 1925

OTROKA

vzamem v popolno, dobro oskrbo. Naslov pove uprava lista pod številko 53.

Šumsko - tehnički biro

»ARBOR«

BEOGRAD

Dečanska ulica št. 23

Posreduje pri prodaji in nakupu zgradb, gozdov, žag, produktov lesne industrije. IŠČE strok. DELAVCE za šumske industr. v Srbiji.

Kdor da več

za priporočilo svoje trdke ali podjetja v kakem časopisu, kakor bi bilo to v skladu z uspehom, ki ga je dosegla reklama, naj bo uverjen, da je temu ponajveč vzrok napačno izbran način reklame. Zato je neobhodno potrebno, da se vsak trgovec ali obrtnik, pa tudi vsakdo, ki kaj kupuje ali prodaja, obrne poprej na upravo našega dnevnika in zahteva podrobnih pojasnil in proračun. Stranka si pri tem prihrani trud in stroške in se obvaruje česte večje škode.

Dvokolesa

se popoln. prenovirajo emajlirajo z ognjem, poniklanje in shranijo preko zime v oskrbo »Tribuna« F. B. L., Ljubljana, tovarna dvokoles in otroških vozičkov, Karlovska cesta št. 4. 8150

Železne postelje

zložljive, z mrežo, 325 Din, žimnice (modroce), otomane in tapetne izdelke ima v zalogi najceneje Rudolf Radovan, tapetnik, Krekov trg št. 7. 8208

POTREBŠČINE ZA MASKIRANJE

šminke — puder — vazelino — nosni kile — mastiks in krep za brade — priporoča PARFUMERIJA

»STRMOLI«

Ljubljana — Pod Trančo 1

ABSOLVENTINJA

drž. dvorazredne trg. šole, z nekaj prakse, želi mesta. Najraje v Ljubljani. Naslov pove uprava pod št. 8215.

SAMOSTOJEN

knjigovodja-bilančnik

prvovrstna, strokovna moč, z dolgoletno prakso, ISČE mesta kot knjigovodja ali pisarniški vodja pri večjem podjetju. — Ponudbe pod št. »KNJIGOVODJA« na upravištvo »Slovenca«.

Ribje olje

pristno norveško

za oslabele otroke in odrasle

priloga
Lekarna dr. G. Piccoli, Ljubljana, Dunajske ceste.

DVA ČEVLJARSKA POMOČNIKA

dobro izveščana, za akordno delo, sprejme takoj Jos. Pogačar, Radomlje št. 5.

HARMONIJ

dobro ohranjen in koncertne citre ugodno prodam. — Naslov v upravi pod 42.

Irbovcijski premog

dobavlja ILIRIJA to kralja Petra trg št. 8. tel. 220. Prošite tudi na obroke.

Kože

in vse druge, od divjačine, kupuje v vsaki množini

D. ZDRAVIČ

Ljubljana, Sv. Florijana ul. 9.

Elektrotehn. podjetje

A. ARHAR in drug, Spod. Šiška — Jernejeva c. št. 47. Prevzema vsakovrst. elektr. dela, gradnje manjših elektr. in instalacij ter vsakih daljnovodov po najnižjih cenah in točni postrežbi. — Garancija! Garancija!

ISČETE LI

NAMESCENJA?

Naročite iz Osijeka organ za natečaje in posredovanje služb »Fortuna«. Vsaka številka prinese ca. 300 oglaš. iz vseh delov sveta, naša najobstoj. se na prazna mesta za moške in ženske v srbo-hrvatskem, nemškem in maškarskem jeziku. Naogledna številka se brezplačno ne pošilja, kakor tudi ne naročila po povzetju. Cena posam. številka 10 Din, na en mesec 35 Din, na četrt leta 100 Din. 7458

Valel velikega dela in obrata

in moj modri in manufakturni trgovini iščem za takoj sposobnega

kompanjona

kateri bi tudi v podjetju lahko sodeloval. Kompanjono stanovanje takoj na razpolago. Reflektanti naj se blagovolijo — po možnosti — predstavi osebno pri tiskar Nika Zipser, BLED, Slovenija. 19

DVE DIJAKINJI

sprejem na hrano in stanovanje. Naslov v upravi lista pod št. 22.

Lepo stanovanje

v vili v MARIBORU

3 ali 4 sobe, kopalnica, z ali brez vrta, itd., se odda proti primernemu posojilu. Ponudbe z navedbo rodbinskih članov, višine posojila itd. se prosil pod »OBRESTI ZA NAJEMNINO« poslati na upravo »SLOVENCA« v MARIBORU.

INKASIRANJE

terjatov in opominjevanje prevzema »Posredovalec«, Sv. Petra cesta 23.

TRGOVCI

Ob sklepu leta morate postaviti bilanco, da morete z dokazi ugovarjati proti praviškemu obdavljenju. Izurjen bilančnik v trgovski, industrijski in bančni stroki Vam jo je pripravljen postaviti, bodisi v mestu ali na deželi; s tem Vam prihrani mnogo časa in bilanca bo pravilna. — Ponudbe na upravo pod »Bilanca« 43.

Specijelno emajliranje

dvokoles v ognju

kakor tudi razne kovinaste predmete, napisne table, postelje, mize, stole itd. izvršujem vsa pleskarska, ličarska, sebo- in črkoslikarska dela po zelo ugodnih cenah.

Franc Bokal

Celovška cesta št. 65 - Zgornja Šiška, poleg mlince.

ZANESLJIVE

POTNIKE

le s prvovrstnimi referencami, ki bi želeli vzeti seboj tudi zelo dobro idoče blago, išče letarna v PTUJU, Poštni predal št. 5.

POHIŠTVO

in sicer 2 kompletne samski spalnice, 1 divan in 4 fotelje, vse v jako dobrem stanju, po ugodni ceni naprodaj. — KRAMARŠIČ, Spod. Šiška, Kavskova ulica št. 193, pritličje, desno. 46

Potrli v globoki žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je odšel po kratkem trpljenju po svoje plačilo k Bogu naš nadvse ljubljani soprog, oče, brat, g.

Matevž škerjanc

posestnik in trgovec

previden s sv. zakramenti danes ob pol 1. uri zjutraj v 67. letu starosti. — Pogreb našega nadvse ljubljenega se vrši v nedeljo, dne 4. januarja ob četrti na 11. uro iz hiše žalosti v Smarči št. 32 na farno pokopališče na Homcu. — Sv. maše zadušnice se bodo brale v farni cerkvi na Homcu. — Nepozabnega pokojnika priporočamo v molitev in blag spomin.

Šmarca, dne 2. januarja 1925.

Marija škerjanc roj. Slanovec, soproga. Matej, Franc in Ladislav, Peter in Ivan (v Ameriki), sinovi. Marija Grčar roj. škerjanc, Neža škerjanc, sestra. Marija škerjanc roj. Gabrovec snaha (v Ameriki). Metka in Franc, vnuka (v Ameriki). — Vsi ostali sorodniki.

Čitajte in širite »Slovenec«!

Nova hiša in obsežno skladišče

dobro idoča trgovina z DRVI in PREMOGOM se radi selitve po jako nizki ceni prodaja. — Stanovanje takoj na razpolago. — MARIBOR, Koroška cesta št. 49.

IVAN JAX in sin

Ljubljana, Gosposvetska cesta 2.

Najboljši šivalni stroji in plešni stroji. — Izborna konstrukcija in elegantna izvedba iz tovarne v Linzu. — Ustanovljena l. 1897. — Vseeno poskušajte brezplačno. — Posam. deli — in letna poročila. — Pisalni stroji, ADLER in URANIA. Kolesa iz prvih tovar. DUKOPP, STYRIA, WAFENRAD in KAYSER.

Od ministrstva za trgovino in obrt

koncesionirana

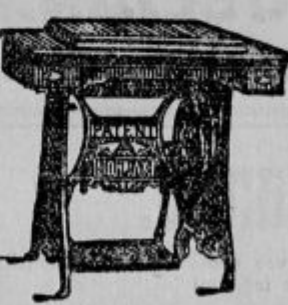
krojna šola

Ljubljana, Židovska ulica 5

Z 2. januarjem nov krojni tečaj za civilne obleke in uniforme, za šivilje in nešivilje pouk v vsej garderobi in otroških oblekah.

Vpisovanje od 8—12, 2—7. Tečaj bodo večerni in dnevni. Za zakasnele učenke vpisovanje do 6. januarja 1925.

Izdelovanje in razpošiljanje najmodernejših krojev z natančnim podukpm.

ZASTOPSTVO ZA DUNAJ

loco in transit jug. izvoznih tvrdk želi prevzeti višji upravni uradnik v pokoju bivše a. o. vojne mornarice.

Jugoslovan, vreden in zanesljiv, že več let v industriji in trgovini zaposlen, s L. a. priporočili. Cenjene ponudbe na upravo lista pod »Zastopstvo Dunaj« št. 8163.

Popolnoma varno naložite svoj denar v

Vzajemni posojilnici

v Ljubljani, r. z. z. o. z.

na Miklošičevi cesti poleg hotela »Union«.

Hranilne vloge se obrestujejo

na ugodnejše.

Varnost nudijo lastna palača, hotel »Union«, hiše in zemljišča. — Krediti v tekočem računu. — Posojila proti poroštvo, vključbi na posestva i. t. d.

— Denar se naloži lahko tudi po poštinih položnicah.

Jutranja zvezda.

Kapital H. Rider Haggard. Iz angleščine prevel Peter M. Černigoj.

(Dalje.)

59

»Ženina imaš! Tedaj mi utaji njegovo ime, drugače bom ravnal z njim kakor Set z Osirisom, raztrgal ga bom na kose. Od kimavaš, gotovo ker veš, da je mož mogočen, pa vendar ti pravim, da ga bom premagal in ga raztrgal na kose za zločin, ki ga vrši, ko se daje ljubiti od tebe. Čuj me! Hotel bi, da postaneš moja kraljica, a bodisi že kraljica ali ne, moja boš, ker si v moji oblasti. Siliti te nečem, dal ti bom časa. Toda če se boš v jutru tretjega dne od te ure še vedno branila deliti z menoj moj prestol, tedaj boš sedela ob mojem podnožju.«

Tua je v sruču odgrnila svoj pajčolan in mu pogledala naravnost v oči.

»Ti meni, da sem mogočna gospa,« je rekla, »in resnično, prav imaš, zakaj naj sem že kateregakoli stanu, z menoj gredo moji bogovi in v njih moči je moja nedolžnost mogočna. Pusti me, ubogi kraljič, drugače zakličem v nebo in pozovem nate jezo svojih bogov.«

»Pozvala si že, gospa name jezo boginje, tiste Hathore, o kateri sem govoril, in drugega se ničesar ne bojim. Naj store, kar se jim poljubi. Prisegam ti, da boš tretji dan od te ure moja ali kot kraljica, ali kot sužnja. Tale ženska, ki jo imenuješ svojo mater, bodi priča moje prisega in nje izvršitve.«

»Ah, kralj,« ga je prekinila Asti, »priča bom, toda kako boš prisego izvršil, tega še ne vem. Ali hočeš zvedeti? Pri nas doma so ljudje mislili, da imam nekaj malo čarovniškega daru. Včasih mi pride,

ne vem od kod, in je zelo negotovo — včasih mi služi, včasih pa ne morem storiti ničesar. A zaradi tebe hočem poskusiti. Ali bi te veselilo pogledati, kako se bo končal poskus, da prisiliš tole deklico, naj ti bo kraljica ali ljubimka?»

»Zakaj ne,« je odgovoril Janees, »če si kaj spretna, pokaži, kaj znaš.«

»Tako bodi, kralj; toda dal si mi seveda besedo, da ne boš hud, če se poskus slučajno ne obnese tako, kakor bi ti želel — svojo kraljevsko besedo. Ostani torej tamkaj in glej v vodo, jaz pa bom prosila naše bogove, bogove naše dežele, naj ti blagovoljno pokažejo, kaj bo s teboj ob tej uri čez tri dni, ko praviš in upaš, da bo tvoja poročna noč. Zapoji, hči moja, zapoj tisto staro in sveto pesem, ki sem te jo naučila. Kraljica nam bo dolgačas med čakanjem, dokler se bogovi ne razodenejo, če je taka njih volja.«

Nato je Asti pokleknila ob jezercu, sklonila glavo in izlegnila roke nad vodo, Tua pa je segla v strune svoje harfe in jeela peti zelo slovesno v neznanem jeziku. Besede pesmi so bile počasne in sladke in vendar se je zdela Janeesu, da padajo kakor led na njegovo kri, tako da mu zmruzuje v žilah. Najprej je nepremično vpilal oči v njeno lepoto, toda sčasoma mu je nekaj pritegnilo pogled doli k vodi hotanje.

Glej! Na temni površini se je zbirala megla. Razpršila se je, površje se je zjasnilo in tedaj je zagledal v vodi sliko kakor v ogledalu. Videl je samega sebe, slečnega in mrtvega, ubogo nago telo s široko odprtimi očmi, ki so sirmele v nebo, s prezetimi vratom in ranjenimi prsi, iz katerih je tekla kri na mramornata tla njegove velike dvorane, uničene po ognju, v kateri so osmojeni stebri kakor velikianski prsti štrleli proti mesecu. Sam je ležal tamkaj

in ob njem je stal pes, njegov lastni pes, ki je dvigal glavo in lajal.

Zadnje besede Tuine pesmi so zamrle in z njimi je izginila tudi slika. Janees je odskočil od roba kotanje, strmeč v Asto.

»Čarovnica!« je vzkliznil, »če bi ne bila moj gost in če bi se ne imenovala mater tiste, ki bo moja kraljica, prisegam ti, da bi umrla še nočoj v mukah za to svoje bedasto glumaštvo.«

»Kaj se hoče,« je odgovorila Asti, »mislim, da ne bom umrla, ker se tisti, ki kličejo bogove, ne smejo pripraviti z njih preokbami. Saj niti ne vem, kaj si videl, in morda ni nič drugega, nego domišljija tvojih ali mojih možgan. Pojdimo počivat, prosim te, o kralj, ker medve sva trudni, in pustimo bodočnosti nje skrivnost. V treh dneh jih bomo itak spoznali.«

Tedaj se je Janees brez besede obrnil in odšel.

»Kaj je bilo na vodi, dojlija?« je vprašala Tua. »Jaz nisem ničesar videla.«

»Sence mrtvega moža, menim,« je odgovorila Asti mračno. »Neki ljubosumni bog je pogledal tega ubogega kralja, čigar zločin je, da te želi, in zato mora umreti. Tvojim ljubimcem, o Amenova zvezda, se prav za prav slabo godi in včasih sem razdovedna, ali bo tisti, ki mi je ljub, z boljšo srečo stopil pred tvoje oči. Če se tudi njemu primeri nezgoda, mislim, da se te bom slednjič naučila sovražiti, ki sem te od prvega dne ljubila.«

Ob misli, da bi mogla sama Ramesu prinesiti smrt, so se Tui jele zbirati solze in glas ji je zastajal v grlu.

Nikar ne govori takih zloslutnih besed,« je ječljala, »ker dobro veš, da bom morala, če mi vzamejo tistega, zaradi katerega prenašam vse to, slediti mu do konca sveta in dalj. Krivična si. Ali sem jaz ubila princa iz Keša ali kdo drugi?»

»Nekdo drugi, kraljica, toda zaradi tebe.«

»In ali bi mar želela, da bi se bila poročila s psom Abijem, z morivcem svojega očeta in tvojega gospoda? In potem, ali sem jaz pokazala temu barbarskemu poglavarju senco v vodi, ali čarovnica Asti, Amenova prerokinja? In slednjič, ali bo mož umrl, če mora umreti, ker me ljubi in bi mu kot ženska to mogla odpustiti, ali ker se me je nasilno polastil, da mu postanem žena ali ljubimka, česar mu ne morem odpustiti? O Asti, dobro veš, da nisem kakor druge ženske. Morda je res, da kroži po mojih žilah še neka druga kri, ki ni človeška; gotovo je, da izvršujem usodo, določeno mi še pred rojstvom, in naj povzročam gorje ali srečo, vedno hočem tako, kakor mi vodijo stopinjo duhovi in bogovi. Zakaj mi torej očitaš?« je rekla in zahtela.

»Ne, ne, potolaži se, ničesar ti ne očitam,« je odgovorila Asti, pritiskivši jo na prsi. »Kdo sem jaz, da bi se drznila kaj očitati Amenovi zvezdi in hčeri svoje kraljice? Dobro vem, da je hiša tvoje usode dograjena in da boš morala slednjič skozi nje vrata, če ploveš po reki navzgor ali navzdol. Iz strahu za Ramesa sem govorila tako bridko, za Ramesa, svojega edinega otroka, če ga sploh še imam, ker kljub vsej svoji modrosti ne morem zvedeti ne od ljudi, ne od duhov, ali še živi, ali pa je že pri Osirisu, ker visi črn pajčolan med našima dušama. Bojim se, da bi bogovi postali ljubosumni na to tvojo visoko ljubezen, da bi poslali svojo jezo nanj, ker si je to ljubezen drznil pridobiti, in da bi ga spravili v grob, preden pride njegov čas. Ta misel mi trga srce.«

Sedaj je Tua prevzela vlogo tolažilca.

Med dobrimi najboljši so:
PFAFF šivalni stroji
za rodbino, obrt in industrijo.

Večletna garancija.
Pouk v vezenju brezplačen.
Solidne cene in ugodni plačilni pogoji.

IGN. VOK

LJUBLJANA • CELJE • NOVOMESTO
Sodna ul. 7 • Kralja Petra c. 23 • Glavni trg

Ljubitelji kanarčkov

gotovo še ne vedo, da prodajam po
znižanih cenah Harcerje, Rollerje in
100 plemenskih samic, cena po dogo-
voru. Razpošiljam na vse strani. Franjo
Omahen, Ljubljana, Mestni trg št. 10.

**Gobe,
orehe,**

rujav, zeleni, beli

fižol

kupuje

GLIVA LJUBLJANA

Gospodsvetska cesta 3. — Wolfova ulica 12.

Naznanilo.

Tem potom obveščava vse svoje cenjene odjemalce,
da sva najini manufakturni trgovini

Hladin & Dobovičnik, Celje

PRESERNOVA ULICA 14, in podružnico v
GOSPOSKI ULICI 15

RAZDRUŽILA, in sicer tako, da prevzame glavno trgo-
vino v Presernovi ulici št. 14 (zraven nemške cerkve)

gosp. VALENTIN HLADIN

podružnice v Gospodski ulici št. 15 pa

gosp. FRANC DOBOVIČNIK

Zahvaljujeva se za dosedaj nama izkazano zaupanje
ter se priporočava še v nadalje.

VALENTIN HLADIN FRANC DOBOVIČNIK
Presernova ulica 14. Gospodska ulica 15.

in Knoch jermena za pogon.

Rezano je samo iz naj-
boljih volovskih krupo-
nov garantirano težina
0-98—1. Slivano, leplje-
no in protegneno v vseh
dimenzijah na skladišču

A. Lampret, Ljubljana, Krakov trg 10.

Tvorniško skladišče: Zagreb, Ilica 44
Dvorište (Hotel Royal) Telefon 20—54

Bačić d. d.

za centralno grijanje i zdravstvene uredjaje

ZAGREB, PALMOTIČEVA ULICA 64 a
TELEFON 25—66.

CENTRALNA KURJAVA

vseh sestavov. — Naprave za pripravo TOPLE
VODE. — Moderna KOPALIŠČA in KOPELI.
SUSILNICE za vse materialije. — PARNE KU-
HINJE. — PARNE PRALNICE. — Naprave za
ČIŠČENJE in OMEHCANJE VODE. — HLA-
DILNICE preizkušene sistema. — Naprave za
RAZKUZEVANJE. — DVGALA vsake vrste.
Naprave za PONOVO OHLAJEVANJE vode.

Pojasnila daje

ING. RUDOLF TREO — LJUBLJANA
Gospodsvetska cesta 12 — od 12 do pol 2 pop.

DANES

domače jetrne in krvave
KLOBASE, PURAN, DIVJI
ZAJEC in razne druge spe-
cialitete. Se priporoča za
obilen obisk Amalija Smit,
restavracija »Roža«. 64

Službe išče

DEKLE z dežele, k mali,
boljši družini ali kot soba-
rica v večjo trgovsko hišo.
Vajena je vseh gospodinskih
del ter precej v kuhanju.
Ima tudi veselje do otrok.
Naslov v upravi pod 8217.

PRODAM KRAVO

debelo za mesarja, ki ima
še dnevno 5 litrov mastnega
mleka. J. HABIČ, Srednja
vas pri Ljubljani. 54

Perzijska preproga

pristna (5x6 m, 75 kg tež-
ka), naprodaj. Ogleda se v
trgovini L. C. MAYER.

SOBA

čedno meblirana, s polno
oskrbo, se odda 2 gospo-
dičnima. Rimska cesta 2/L

DVE SOBI

lepa lega, s kuhinjo, se od-
daje takoj. Ponudbe pod
»Čimpreje« na upravo. 73

SPREJMEM

pod ugodnimi pogoji zdra-
vega, krepkega VAJENCA
za klobučarsko obrt. Nastop
takoj. Frano Bernik, Spod.
Šiška Slovenska cesta.

STANOVANJE

v Mariboru zamenjam za
tako v Ljubljani. Naslov v
upravi lista pod šte. 59.

Stavbeno podjetje
I V A N O G R I N
Ljubljana

Pisarna: Gruberjevo nabrežje 8. — Telefon št. 426.

se priporoča za vsa stavbna dela, ter nudi po konkurenčnih cenah vseh vrst
strešno in zidno opeko
iz lastne opekarne franko poljubna postaja. — Zaloga cementnih cevi.
Zahtevajte ponudbe!

**LIVARNA
ZVONOGLAS
MARIBOR**

Dobavlja najboljša bronaste v-
nose, po kakovosti nadkriljujejo
one iz predvojnega doba, čisti her-
monični glasovi. 4 tedenski do-
bovni rok, večletno jamstvo. —
Odlikovana tvrdka z
zlato kolajno. Cene
najnižje v Jugoslaviji

Ljudska posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo v Ljubljani

obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri, vezane
vloge po dogovoru brez vsakega odbitka. — Svoje prostore ima
tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači, zidani še pred vojsko,
iz lastnih sredstev. — Poleg jamstva, ki ga nudi lastna palača,
veleposestvo in drugo lastno premoženje, jamčijo pri Ljudski po-
sojilnici kot zadrugi z neomenjenim jamstvom za vloge vsi
člani z vsem svojim premoženjem, ki presega večkratno vrednost
vseh vlog.

Hranilne vloge znašajo nad 200 milijonov kron

Ustanovljeno 1842.

Najstarejša pleskarska in črkoslikarska tvrdka v Sloveniji

prevzema pleskanje stavb, pohištva. || Črkoslikarstvo na steklo, zid, platno,
centralnih peči, železnih konstrukcij itd. les, pločevino itd.

Brata Eherl nasl. Martinc, Černe & Comp, družba z o. z.
Ljubljana, Igriška ulica št. 6 (poleg dramskega gledališča).

Otvoritev pisarne:

Dr. Vilko Pfeifer,
načelnik ministrstva v pok.

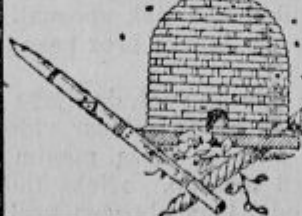
Gospodarska pisarna:

Zastopstvo v vseh upravnih in davčnih zadevah.
Maribor, Cankarjeva ulica 2.
Telefon 280.

Franjo Cvilak, Slov. Bistrica

belilnica voska, obrt medu in voščenin

priporoča pred duhovščini ter cerkvenim pred-
stojništvom

voščenih sveč za svečnice, svithov, kadila itd.
ter tudi vsem trgovcem lepih okrašenih sveč s
podobami, za spomin na prvo sveto obhajilo
umetno izdelano.

Tvrdka odlikovana z zlato kolajno na po-
krajinski obrtni razstavi v Mariboru 1922.
Cene zmerne! Postrežba solidna in točna!

LOKOMOBILI 10-500 HP

Wolf-Lanz novi ali popolno generalno popra-
vljeni in preizkušeni s tovarniškim jamstvom
in montažo.

Sirovoiljni - Diesel - upojni plin - motori

BRAČA FISCHER B. ZAGREB

Pantovčak 1 h. Pogledajte našo veliko skladišče

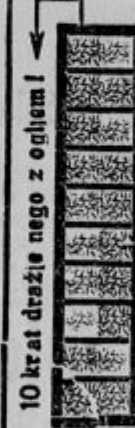
ZDRAVNICA DR. MED.

Eleonora Jenko - Grojnerjeva

zopet redno ordinira od 7. jan. 1925

od 8. zjutraj do 1. popoldne — LJUBLJANA, Miklo-
šičeva cesta št. 6, II. nadstropje. 35

Stroški pri uporabi bencina.

Vozi brez bencina!

Adaptiral svoj auto-aktor
ali stabilni motor s patent.
HAG-generatorjem.

Kuri z
ogljem!

Prospecta in reference dajo

Jugo-hag

Ljubljana i Telefon 560

Bohorjeva ulica 24.

Stroški pri uporabi oglja.

Reklamni razpis nagrad.

Da seznanimo čim širši krog občinstva z Reichel-
esencami, ki omogočajo, da si lahko vsak sam z malimi
stroški in brez težav izgotovi najfiniši liker, žganje itd.,
razpisujemo v smislu spodaj navedenih pogojev, nagra-
de za pravilno rešitev sledeče uganke:

A J A N U O K E E G S L D R I A J V A L S

Črke je razporediti tako, da dajo ime znane kra-
ljevine in njenega kralja.

POGOJI: 1. Razpis traja do 15. februarja 1925.
2. Z vsako rešitvijo je poslani znesek po 25 Din in
je navesti, katero izmed naslednjih esenc želi rešitelj
prejeti. — a) Za izgotovitev ruma (Jamaica); b) za izgo-
tovitev tropinovca; c) za izgotovitev likerja Chartreuse;
d) za izgotovitev damskega likerja; e) za izgotovitev
Cherry Brandy; f) za izgotovitev malinovca.

3. Rešitve uganke prispele po 15. februarju 1925
se pri razdelitvi nagrad ne bodo upoštevale. Istotako
se ne bodo upoštevale rešitve brez pošiljave zneska
po 25 Din.

4. Vse rešitve in nakazila je nasloviti na: »ELRA«,
družba z o. z. (Reklamni oddelki). Vič pri Ljubljani.

5. Imena in naslovi nagrajenih rešilcev se objavijo
na tem mestu v nedeljo dne 8. marca 1925.

6. Vsaka v smislu teh pogojev napravljena pravilna
rešitev dobi tekočo številko, in sicer po vrsti dospelosti.
Na podlagi te numeracije se bodo priznale in izplačale
sledeče

NAGRADE:

Prvi in nadalje vsaki 50 rešitvi nagrada po 100 Din
Vsakemu 10. nagrađenemu rešilcu še posebej 500 Din
Vsakemu 25. nagrađenemu rešilcu še posebej 1000 Din
Vsakemu 51. nagrađenemu rešilcu še posebej 2000 Din
Vsakemu 100. nagrađenemu rešilcu še posebej 5000 Din

7. Pravilna rešitev uganke se nahaja v zapечатeni
kuverti pri g. notarju Hafnerju v Ljubljani, v čigar na-
vozčnosti se bodo dne 21. februarja t. l. ob 16. uri tudi
nagrade priznale in porazdelile.

Opomba: Na dopise itd., ki bi bili v zvezi s tem
razpisom, se ne bo odgovarjalo.

»Elra« trgovina kozmetičnih, toaletnih in kemičnih
predmetov, d. z o. z. — Vič pri Ljubljani.

WEITZEL Ingenieur Gese Ischafl. Romand. dr.

Oddelek I. **CENITVE**

tehničnih naprav industrijskih podjetij
in poslopij vseh vrst in za vse namene.

Oddelek II. **STROKOVNA MNIENJA**

in interesno zastopstvo vseh vrst, za vse
namene, zaupne izjave in ustanovitve.

Oddelek III. **STROJI**

Sodelovanjem naših oddelkov I. in II. naj-
bolše zveze! Zato dobave vseh strojev in
naprav. — Preizdave. — Načrti. — Stav-
beno vodstvo.

Radebeul-Dresden (Deutschland).

Trgovaška banka d. d., Ljubljana

Podružnice: Maribor,
Ravnjak, Novomesto,
Pinj, Rakek, Konjice,
Slovenjgradec

Dunajska cesta št. 4 (v lastni stavbi)

Kapital in rezerve Din 19.000.000.—

Izvršuje vse bančne posle najtočnejše in najhitelneje

Ekspozitura: Prevalje

Brzojauke: Trgavska

Telefoni: 139, 146, 458